Ἀριθ. **706** — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΔ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΗ'. | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.- Γραφεῖον Διευθ. Ὁδ. Παρθεναγωγείου 14. | 9 Ἰουλίου 1889.

ΦΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΡΙΣΛΕΡ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ

Μετάφρασις Χ. Ἀννίνου

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

—Ψεύδεσαι ... ἔλεγεν ἡ Σιδωνία ὑπωσοῦν ὠχρά, ἀλλὰ πάντοτε μὲ τὸ ἐλαφρὸν μειδίαμά της.

Ἐκεῖνος δὲ ἔτι ὠχρότερος ἀπήντα:

—Δὲν ψεύδομαι διόλου ... Ὁ θεῖός μου ἠθέλησεν αὐτὸν τὸν γάμον ... Ἦτο ἑτοιμοθάνατος ... σὺ εἶχες ἀναχωρήσει ... Δὲν ἐτόλμησα ν' ἀρνηθῶ.

Μακρόθεν ὁ Ῥίσλερ τοὺς ἐθαύμαζεν.

—Πόσον εἶνε εὔμορφη !.. πῶς χορεύουν καλά!..

Ἀλλ' ἰδόντες αὐτὸν οἱ χορευταὶ ἐχωρίσθησαν καὶ ἡ Σιδωνία ἔσπευσε πρὸς αὐτὸν ἐν τάχει:

—Πῶς ! . εἶπεν· ἐδῶ εἶσαι ; Τί κάμνεις ἐδῶ;...

Σὲ ζητοῦν ... διατὶ δὲν πηγαίνεις ἐκεῖ πέραν;

Καὶ ἐνῷ ἐλάλει διὰ χαρίεντος κινήματος γυναικὸς ἀνυπομονούσης διηυθέτει τὸν λαιμοδέτην του. Ὁ Ῥίσλερ ἀγαλλιῶν διὰ τοῦτο καὶ βλέπων μειδιῶν τὸν Σιγισμόνδον μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἦτο τόσον πολὺ εὐδαίμων αἰσθανόμενος τὴν ἀφὴν τῆς μικρᾶς ἐκείνης χειροκτιοφόρου χειρὸς περὶ τὸν λαιμόν του, ὥστε οὐδόλως ἐπρόσεξεν ὅτι ἐφρικίων οἱ λεπτοὶ δάκτυλοί της.

—Πάρε τὸν βραχίονά μου, εἶπεν αὐτή.

Καὶ ἀμφότεροι ἐπέστρεψαν εἰς τὰς αἰθούσας. Ἡ μακρὰ καὶ συρομένη λευκὴ ἐσθὴς τῆς νύμφης συνέτεινεν ὥστε νὰ φαίνεται ἔτι ἀκομψότερον τὸ μέλαν τοῦ νυμφίου ἱμάτιον, κακῶς κεκομμένον καὶ κακῶς προσαρμοζόμενον εἰς τὸ σῶμά του· ἀλλὰ τὸ ἱμάτιον δὲν δύναται νὰ διορθωθῇ προχείρως ὡς ὁ λαιμοδέτης· κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε νὰ εἶνε ἀνεκτὸν ὅπως εἶχεν . . . Ἐνῷ δὲ κατὰ τὴν διάβασίν του ἐχαιρέτιζον πάντας τοὺς προσκεκλημένους προθυμοποιουμένους νὰ προσμειδιῶσιν αὐτοῖς, ἡ Σιδωνία πρὸς στιγμὴν ἠσθάνθη τὴν ὑπερηφάνειαν ματαιοδοξίας ἱκανοποιηθείσης. Ἀτυχῶς τὸ συναίσθημα τοῦτο δὲν διήρκεσε πολύ. Ὑπῆρχεν εἰς μίαν γωνίαν τῆς αἰθούσης νεαρὰ καὶ εὐειδὴς γυνή, ἣν οὐδεὶς προσεκάλει καὶ ἥτις ἔβλεπε τὸν χορὸν μὲ βλέμμα ἤρεμον, λάμπον ἐκ τῆς χαρᾶς ἣν ἐμπνέει ἡ πρώτη μητρότης. Ἅμα ὡς τὴν εἶδεν ὁ Ῥίσλερ, διηυθύνθη παραχρῆμα πρὸς αὐτήν, ὑπεχρέωσε δὲ τὴν Σιδωνίαν νὰ καθήσῃ πλησίον της. Περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἦτο ἡ κυρία Γεωργίου. Πρὸς ποίαν ἄλλην ἠδύνατο νὰ λαλῇ μετὰ τοιαύτης εὐσεβάστου στοργῆς; Εἰς ποίας ἄλλης τὴν χεῖρα ἠδύνατο ν' ἀποθέσῃ τὴν χεῖρα τῆς ἀγαπητῆς του Σιδωνίας, λέγων: «Θὰ τὴν ἀγαπᾶτε, δὲν εἶνε ἀληθές;

. . . Εἶνε τόσον καλή!. . Ἔχει ἀνάγκην τῶν συμβουλῶν σας . . . τῆς ἐμπειρίας σας ! . .»

—Ἀλλά, φίλτατέ μου Ῥίσλερ, ἀπήντα ἡ κυρία Γεωργίου, ἡ Σιδωνία καὶ ἐγὼ εἴμεθα παλαιαὶ φίλαι. Δὲν ὑπάρχει ἡ ἐλαχίστη ἀφορμὴ ὥστε νὰ μὴ ἐξακολουθῶμεν ν' ἀγαπώμεθα ! . .

Καὶ τὸ γαλήνιον καὶ εἰλικρινὲς βλέμμα της ἀνεζήτει χωρὶς ὅμως νὰ κατορθώσῃ νὰ συναντήσῃ τὸ τῆς παλαιᾶς της φίλης.

Μὲ τὴν ἐντελῆ δὲ ἀπειρίαν του ἣν εἶχεν ὡς πρὸς τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς τὰς γυναῖκας συμπεριφορὰν καὶ μὲ τὴν ἕξιν τοῦ νὰ συμπεριφέρεται πρὸς τὴν Σιδωνίαν ὡς πρὸς παιδίον ὁ Ῥίσλερ ἐξηκολούθησε διὰ τοῦ αὐτοῦ ὕφους:

—Λάβε παράδειγμα αὐτὴν ἐδῶ, ποῦ βλέπεις, κορίτσι μου . . . Δὲν ὑπάρχει ἄλλη εἰς τὸν κόσμον ὡσὰν τὴν κυρίαν Γεωργίου. Ἔχει ὅλην τὴν καρδιὰ τοῦ καϋμένου τοῦ πατέρα της . . . εἶνε ἀληθινὴ Φρομών !

Ἡ Σιδωνία κάτω νεύουσα τὸ βλέμμα προσέκλινε χωρὶς ν' ἀπαντᾷ, ἐνῷ ἀδιόρατος φρικίασις διέτρεχεν ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ μεταξίνου ὑποδήματός της μέχρι τοῦ τελευταίου μορίου τοῦ ἐξ ἀνθέων πορτοκαλλέας νυμφικοῦ στεφάνου της.

Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Ῥίσλερ οὐδὲν ἔβλεπεν. Ἡ συγκίνησις, ὁ χορός, ἡ μουσική, ὅλα ἐκεῖνα τὰ φῶτα, ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἄνθη, τὸν ἐμέθυσκον, τὸν καθίστων σχεδὸν ἔκφρονα, . . Ἐνόμιζεν ὅτι ὅλοι ἀνέπνεον τὴν ἀτμόσφαιραν ἐκείνην τῆς ἀπαραμίλλου εὐδαιμονίας, τὴν περιβάλλουσαν αὐτόν. Δὲν συνησθάνετο τὰς ἀντιζηλίας, τὰ ταπεινὰ μίση, ἅτινα διεσταυροῦντο ὑπεράνω τῶν κεκοσμημένων ἐκείνων κεφαλῶν.

Δὲν ἔβλεπε τὸν Δελομπὲλ ἐρειδόμενον ἐπὶ τῆς

ἑστίας, ἐν τῇ ἀναλλοιώτῳ στάσει του μὲ τὴν μίαν χεῖρα ἐντὸς τοῦ ὑπενδύτου του καὶ μὲ τὸν πῖλον ὑπὸ μάλης, μάτην ἀναμένοντα ἐνῷ παρήρχοντο αἱ ὧραι ὅπως σκεφθῇ τις νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν καλλιτεχνικήν του εὐφυΐαν. Δὲν ἔβλεπε τὸν κύριον Σέβην, ὅστις δυσθύμως παραμένων μεταξὺ τοῦ ῥεύματος δύο θυρῶν ἀπηνῶς κατεφέρετο κατὰ τῶν Φρομών . . . Ὤ! αὐτοὶ οἱ Φρομών! Τί θέσιν εἶχον αὐτοὶ εἰς τὸν γάμον!. . Ἦλθον μὲ τὰς γυναῖκας των, μὲ τὰ παιδιά των, μὲ τοὺς φίλους των, μὲ τοὺς φίλους τῶν φίλων των . . . Ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς ἐνυμφεύετο . . . Ποῖος ἐσυλλογίζετο τὴν οἰκογένειαν Ῥίσλερ ἢ τὴν οἰκογένειαν Σέβη ;. . Αὐτόν, τὸν πατέρα τῆς νύμφης, οὔτε κἂν δὲν τὸν εἶχον παρουσιάσει! . . Ἐπέτεινε δὲ ἰδίως τὴν ὀργὴν αὐτοῦ ἡ συμπεριφορὰ τῆς κυρίας Σέβη, μητρικῶς μειδιώσης πρὸς πάντας, ἐνῷ περιεβάλλετο τὴν ἀποχρώσεις καινθάρου ἔχουσαν ἐσθῆτά της.

Ἄλλως τε καὶ ἐκεῖ ὅπως εἰς ὅλους τοὺς γάμους εὑρίσκοντο δύο ῥεύματα διάφορα, ἅτινα συνηντῶντο χωρὶς ὅμως ν' ἀναμιχθῶσιν. Τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν μετ' ὀλίγον ὑπεχώρησεν ἀφὲν ἐλεύθερον τὸν χῶρον εἰς τὸ ἄλλο. Οἱ Φρομὼν ἐκεῖνοι, οἵτινες τόσον παρώργιζον τὸν κ. Σέβην καὶ οἵτινες ἀπετέλουν ἐν τῷ χορῷ τὴν ἀριστοκρατίαν, ὁ πρόεδρος τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου, εἷς βιομήχανος σοκολάτας, βουλευτὴς ἐν τῷ νομοθετικῷ σώματι, ὁ γηραιὸς ἑκατομμυριοῦχος Γαρδινοά, πάντες ἀπεσύρθησαν ὀλίγον τι μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Μετ' αὐτοὺς ὁ Γεώργιος Φρομὼν καὶ ἡ σύζυγός του ἀπῆλθον διὰ τοῦ ὀχήματός των. Ἀπέμενον μόνον οἱ ὁμοταγεῖς τοῦ Ῥίσλερ καὶ τοῦ Σέβη, παραυτα δὲ ἡ ἑορτὴ μετέβαλεν ὄψιν καὶ ἐγένετο θορυβωδεστέρα.

Ὁ περιφανὴς Δελομπὲλ ἀποκαμὼν νὰ βλέπῃ ὅτι δὲν τὸν προσεκάλουν, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιδειχθῇ αὐτόκλητος καὶ ἤρχισε διὰ φωνῆς ἠχηρᾶς ὡς βαρὺ ἔγχορδον ὄργανον ν' ἀπαγγέλῃ τὸν μονόλογον τοῦ Ῥοῦϋ-Βλάς: «Καλὴν ὄρεξιν, κύριοι!. .» Ἐνῷ συνωθοῦντο ὅλοι περὶ τὰς κυάθους τῆς σοκολάτας καὶ τὰ ποτήρια τοῦ *πόντζ* εἰς τὸ κυλικεῖον. Γυναῖκες φέρουσαι ἁπλῆν καὶ οἰκονομικὴν ἐνδυμασίαν ἐνεθρονίζοντο ἤδη χαίρουσαι διότι ἠδύναντο ἐπὶ τέλους καὶ αὐταὶ νὰ ἐπιδειχθῶσιν, τῆδε κακεῖσε δὲ νεανίσκοι ἐμπορουπάλληλοι, ἔχοντες τὸ πάθος τῆς κομψοπρεπείας, διεσκέδαζον ἀποπειρώμενοι νὰ χορεύσωσιν ἕνα τετράχορον. Πρὸ πολλοῦ ἡ νύμφη ἐπόθει ν' ἀπέλθῃ. Τέλος πάντων ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ Ῥίσλερ καὶ τῆς κυρίας Σέβη. Ὁ κύριος Σέβης, ὅστις εἶχεν ἀνακτήσει πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐπισημότητα, ἀδύνατον ὑπῆρξε νὰ πεισθῇ ὅπως συναπέλθῃ μετ' αὐτῶν. Ἔπρεπε νὰ μείνῃ κάποιος, ὅστις νὰ περιποιηθῇ τοὺς προσκεκλημένους, τί διάβολον!. . Ἦτο κατακόκκινος, ξαναμμένος, ζωηρός, θορυβώδης, στασιαστικὸς σχεδόν. Ἀπὸ κάτω τὸν ἤκουον νὰ συνομιλῇ περὶ πολιτικῆς μὲ τὸν κύριον τοῦ ἑστιατορίου Βεφοὺρ καὶ νὰ κάμνῃ κἄτι ὁμιλίας τόσον τολμηράς!...

. . . Ἐν τοσούτῳ τὸ ὄχημα, οὗ ὁ ἡνίοχος βεβαρυμένος ἐκράτει χαλαρὰς ὀπωσοῦν τὰς λευκὰς ἡνίας, ἐκυλίετο βαρέως διευθυνόμενον πρὸς τὴν συνοικίαν τοῦ Ἕλους.

Ἡ κυρία Σέβη ἦτο πολὺ λάλος καθ' ὁδόν, διηγεῖτο ὅλα τὰ μεγαλεῖα τῆς ἀξιομνημονεύτου ἐκείνης ἡμέρας, θαυμάζουσα ἰδίως τὸ γεῦμα, οὗτινος τὸ χυδαῖον ὀψολόγιον ἐφαίνετο αὐτῇ ἡ ὑψίστη ἔκφρασις τῆς πολυτελείας. Ἡ Σιδωνία ἐρρέμβαζεν εἰς τὸ σκοτεινὸν βάθος τῆς ἁμάξης, ὁ δὲ Ῥίσλερ καθήμενος ἀπέναντί της δὲν ἔλεγε πλέον: «Εἶμαι εὐχαριστημένος . . .» τὸ ἐσυλλογίζετο ὅμως καὶ τὸ ἐπίστευεν ἐξ ὅλης καρδίας. Ἀπεπειράθη ἅπαξ νὰ λάβῃ τὴν μικρὰν λευκὴν χεῖρά της στηριζομένην ἐπὶ τῆς ὑάλου τῆς κεκλεισμένης θυρίδος, ἀλλ' ἐκείνη τὴν ἀπέσυρε ταχέως καὶ ὁ Ῥίσλερ ἔμεινεν ἀκίνητος, βεβυθισμένος εἰς ἄφωνον ἔκστασιν.

Διῆλθον διὰ τῆς Ἀγορᾶς, διὰ τῆς ὁδοῦ Ῥαμποτὼ βριθούσης ἁμαξίων κηπουρῶν, εἶτα πρὸς τὴν ἐσχατιὰν τῆς ὁδοῦ Φράν-Μπουρζοὰ ἔκαμψαν τὴν γωνίαν τῶν Ἀρχείων καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν Μπράκ. Ἐκεῖ ἐσταμάτησε τὸ πρῶτον ἡ ἅμαξα καὶ κατῆλθεν ἡ κυρία Σέβη πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας της πολὺ στενῆς ὅπως περιλάβῃ τὴν ἔκλαμπρον ἐσθῆτά της, ἥτις ἐβυθίσθη εἰς τὸ σκότος τοῦ διαδρόμου μετὰ θροῦ διαμαρτυρίας καὶ ψιθύρου προερχομένου ἐξ ὅλων τῶν ποδογύρων της.

. . . Μετὰ τινας στιγμὰς μεγάλη καὶ ὀγκώδης πύλη ἐν τῇ ὁδῷ τῶν Καλογραιῶν, φέρουσα ἐπὶ τοῦ θυρεοῦ τοῦ μαρτυροῦντος ὅτι ἦτο τὸ οἴκημα παλαιὸν εὐπατρίδου μέγαρον, ὑπεράνω τοῦ σχεδὸν ἐξηλειμμένου οἰκοσήμου ἐπιγραφὴν μὲ κυανὰ γράμματα: *Χαρτία χρωματιστά*, ἤνοιξε καὶ τὰ δύο φύλλα της ὅπως διέλθῃ τὸ πολυτελὲς ὄχημα.

Ἡ τέως ἀκίνητος καὶ οἱονεὶ ὑπνώττουσα νύμφη ἐφάνη ἐξεγερθεῖσα αἰφνιδίως κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν καὶ αν δὲν ἤθελον εἰσθαι ἤδη ἐσβεσμένα ὅλα τὰ φῶτα εἰς τὰ ἀπέραντα κτίρια, ἐργαστήρια καὶ ἀποθήκας, τὰ ἐκτεινόμενα ἐν τῇ αὐλῇ, ὁ Ῥίσλερ θὰ ἠδύνατο νὰ ἴδῃ μειδίαμα θριαμβευτικὸν φωτίζον διὰ μιᾶς τὸ εὐειδὲς ἐκεῖνο καὶ αἰνιγματικὸν πρόσωπον. Ὁ κρότος τῶν τροχῶν ἐμετριάζετο, ἐπειδὴ ἐβυθίζετο ἐντὸς τῆς λεπτῆς ἄμμου τοῦ κήπου καὶ μετ' ὀλίγον τὸ ὄχημα ἐσταμάτησε πρὸ τῆς κλίμακος μικρᾶς διωρόφου οἰκίας. Ἐκεῖ κατῴκει τὸ νεαρὸν ζεῦγος τῶν Φρομών, ὁ δὲ Ῥίσλερ μετὰ τῆς συζύγου του ἔμελλε νὰ κατοικήσῃ εἰς τὸ ἀνώτερον

πάτωμα. Ἡ κατοικία ἐφαίνετο πολυτελής. Οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ εὔποροι ἔμποροι ἀπεζημιοῦντο διὰ τὸ σκοτεινὸν τῆς ὁδοῦ καὶ τὸ ἀπόκεντρον τῆς συνοικίας. Τάπης ἐστρώννυτο ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς κλίμακος μέχρι τῶν δωματίων των, ἄνθη ὑπῆρχον εἰς τὸν προθάλαμον καὶ πανταχοῦ ἤστραπτε λάμψις μαρμάρων λευκῶν καὶ ἀντανάκλασις κατόπτρων καὶ στιλπνῶν χαλκίνων καλλιτεχνημάτων.

Ἐνῷ ὁ Ῥίσλερ περιεφέρετο ἀγαλλιῶν εἰς ὅλα τὰ δωμάτια τῆς νέας του κατοικίας, ἡ Σιδωνία ἀπέμεινε μόνη εἰς τὸν θάλαμόν της. Ὑπὸ τὴν λάμψιν τῆς μικρᾶς κυανῆς λυχνίας τῆς κρεμαμένης ἀπὸ τῆς ὀροφῆς ἔρριψε κατ' ἀρχὰς ἓν βλέμμα εἰς τὸ κάτοπτρον εἰς ὃ ἀντηνακλᾶτο ὁλόκληρος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ καινουργεῖ πολυτελείᾳ, τῇ τόσον ἀήθει δι' αὐτήν. Εἶτα ἀντὶ νὰ κατακλιθῇ, ἤνοιξε τὸ παράθυρον καὶ ἔστη ἀκίνητος στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ἐξώστου.

Ἡ νὺξ ἦτο διαυγὴς καὶ χλιαρά. Ἔβλεπεν εὐκρινῶς τὸ ἐργοστάσιον μὲ τ' ἀπειροπληθῆ παράθυρα, τὰ ἄνευ παραθυροφύλλων, μὲ τὰ μεγάλα στίλβοντα ὑαλία του, μὲ τὴν ὑψηλὴν καπνοδόχην του, ἧς ἡ ἄκρα ἐφαίνετο ἐξαφανιζομένη εἰς τὸ βάθος τοῦ στερεώματος, πλησιέστερον δὲ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο κομψὸν κηπάριον, κείμενον παρὰ τὸν τοῖχον τοῦ παλαιοῦ μεγάρου. Πέριξ ἐφαίνοντο μόνον πένθιμοι καὶ πενιχραὶ στέγαι καὶ ὁδοὶ σκοτειναί, σκοτεινόταται . . . Αἴφνης ἀνεσκίρτησεν. Ἐκεῖ πέραν, εἰς τὸ ζοφερώτερον, καὶ τὸ πενιχρότερον ὅλων τῶν ὑπερῴων, ἅτινα συνεσφίγγοντο καὶ ἐπηρείδοντο ἐπ' ἀλλήλων ὡς λίαν βεβαρυμένα ὑπὸ τῆς ἀθλιότητος, ἓν παράθυρον τοῦ πέμπτου πατώματος ἐφαίνετο ἀνοικτόν, —λῆρες ζόφου. Τὸ ἀνεγνώρισε πάραυτα. Ἦτο τὸ παράθυρον τοῦ μεσαναβάθρου τῆς οἰκίας ἔνθα κατῴκουν οἱ γονεῖς της.

Τὸ παράθυρον τοῦ μεσαναβάθρου!. .

Πόσας ἀναμνήσεις ἐξήγειρεν ἐν τῇ ψυχῇ της αὐτὸ τὸ ὄνομα!. . Πόσας ὥρας, πόσας ἡμέρας εἶχε διέλθει κύπτουσα ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ χείλους του, τοῦ ἄνευ στηρίγματος ἢ ἐξώστου καὶ παρατηροῦσα πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐργοστασίου. Καὶ κατ' ἐκείνην προσέτι τὴν στιγμὴν ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπεν ἐκεῖ ὑψηλὰ τὴν ἀπεριποίητον μορφὴν τῆς κορασίδος Σέβη καὶ ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ πενιχροῦ ἐκείνου παραθύρου πᾶσα ἡ παιδικὴ ζωή της, πᾶσα ἡ θλιβερὰ νεότης παρισινῆς κόρης ἀνελίσσετο ἐνώπιόν της.

Β'.

Ἱστορία τῆς μικρᾶς Σέβης.
Τρεῖς οἰκογένειαι εἰς τὸ μεσανάβαθρον.

Ἐν Παρισίοις διὰ τὰς πτωχὰς οἰκογενείας. τὰς κατοικούσας στενότατα οἰκήματα, τὸ κοινὸν μεσανάβαθρον ἀποτελεῖ ἓν ἐπὶ πλέον δωμάτιον, ἐπαυξάνον τὸν χῶρον τῆς κατοικίας. Ἐκεῖ κατὰ τὸ θέρος εἰσχωρεῖ ἔξωθεν ὀλίγος δροσερὸς ἀήρ, ἐκεῖ συνομιλοῦσιν αἱ γυναῖκες καὶ παίζουσι τὰ παιδία.

Ὅταν ἡ μικρὰ Σέβη ἐθορύβει πολὺ ἐντὸς τοῦ οἴκου, ἡ μήτηρ της ἔλεγεν αὐτῇ:

—Οὔφ!. . μ' ἐζάλισες !. . πήγαινε νὰ παίξῃς εἰς τὴ σκάλα.

Καὶ τὸ παιδίον ἔσπευδεν ἐκεῖ ἐν τῷ ἅμα.

Τὸ μεσανάβαθρον αὐτὸ κείμενον εἰς τὸ τελευταῖον πάτωμα παλαιᾶς οἰκίας ἐν ᾗ ὁ χῶρος δὲν εἶχεν αὐστηρῶς ἐξοικονομηθῆ, ἀπετέλει εἶδός τι διαδρόμου ὑψηλὴν ἔχοντος τὴν ὀροφήν, προφυλασσομένου δὲ πρὸς τὸ μέρος τῆς κλίμακος ὑπὸ δρυφάκτου ἐκ σιδήρου ἐσφυρηλατημένου καὶ φωτιζομένου ὑπὸ εὐρέος παραθύρου, ὁπόθεν ἐφαίνοντο στέγαι, αὐλαί, ἄλλα παράθυρα καὶ ἀπωτέρω ὁ κῆπος τοῦ ἐργοστασίου Φρομών, φαινόμενος ὡσεὶ χλοερὰ γωνία εἰς τὸ μεταξὺ τῶν γιγαντιαίων γηραιῶν τοίχων διάλειμμα.

Ἡ θέα αὕτη οὐδὲν εἶχε τὸ φαιδρόν· ἀλλὰ τὸ κοράσιον ἠρέσκετο πολὺ περισσότερον νὰ μένῃ ἐκεῖ παρὰ ἐντὸς τῆς κατοικίας του. Διότι τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἴκου των ἦτο πολὺ μελαγχολικόν, μάλιστα ὁσάκις ἔβρεχε καὶ ὁ Φερδινάνδος δὲν ἐξήρχετο.

Τὴν κεφαλὴν ἔχων πάντοτε ἐξημμένην ὑπὸ νέων ἰδεῶν, αἵτινες κατὰ δυστυχίαν οὐδέποτε ἐτελεσφόρουν ὁ Φερδινάνδος Σέβης ἦτο ἐκ τῶν ἀστῶν ἐκείνων τῶν ὀκνηρῶν ἀλλ' ἐφευρετικῶν εἰς σχέδια, ἐξ ὧν βρίθουσιν οἱ Παρίσιοι. Ἡ σύζυγός του, ἣν κατ' ἀρχὰς εἶχε σαγηνεύσει καὶ ἀποθαμβώσει, ταχέως κατενόησε τὴν μηδαμινότητά του, ἀλλ' ἐπὶ τέλους συνείθισε καὶ αὐτὴ νὰ ὑποφέρῃ μεθ' ὑπομονῆς καὶ νὰ συμμερίζηται τὰ περὶ πλουτισμοῦ ἀλλεπάλληλα ὄνειρά του καὶ τὰς ἀμέσως ἐπακολουθούσας ἀπογοητεύσεις.

Ἐκ τῆς προικὸς αὐτῆς τῶν ὀγδοήκοντα χιλιάδων φράγκων, τῶν κατασπαταληθέντων παρὰ τοῦ συζύγου της εἰς γελοίας ἐπιχειρήσεις, ἀπέμενεν αὐτοῖς μόνον μικρὸν εἰσόδημα, περιβάλλον αὐτοὺς ἀκόμη διά τινος σπουδαιότητος ἀπέναντι τῶν γειτόνων ὡς ἐπίσης καὶ ἓν πολύτιμον σάλι τῆς κυρίας Σέβη, σωθὲν ἐξ ὅλων τῶν ναυαγίων, τὰ τρίχαπτα τῆς νυμφικῆς της ἐνδυμασίας καὶ δύο κομβία μὲ ἀδάμαντας πολὺ μικρούς, πολὺ μετρίους, ἅτινα ἡ Σιδωνία ἱκέτευεν ἐνίοτε τὴν μητέρα της νὰ δείξῃ αὐτῇ ἐξάγουσα ἀπὸ τοῦ σύρτου τοῦ ἱματιοφυλακίου, ἐντὸς θήκης ἐκ λευκοῦ ὁλοσηρικοῦ, ἐν ᾗ τὸ χρυσοῖς γράμμασι σημειούμενον ὄνομα τοῦ ἀδαμαντοπώλου πρὸ τριακονταετίας χαραχθὲν εἶχεν ἤδη ἐξαλειφθῆ. Ἦτο αὐτὴ ἡ μόνη πολυτέλεια ἡ ἐν τῷ πενιχρῷ ἐκείνῳ οἴκῳ εὑρισκομένη.

(*Ἕπεται συνέχεια*)

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΝ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

(Η)» ἐνθήμησις· ὅταν ἤρθαμεν μαζὴ μὲ τὸν πνεύματικὸν παπα Ιωακὴμ εἰς τος 1793 μαγιου 8 ηρθην καὶ ὁ τηρθὲν ἁγὰς εἰς τὴν ἁγιὰν μαζὴ μὲ ἑπτὰ προτάτα τοῦ ἐλήμπου ἐπηδὴ καὶ ἤρθην ὁ καπητὰν σταμάτης (1) καὶ ἐπάτησεν τὸ σκύτι και εκαψεν καὶ μερηκά.

(Θ) «1793 ἔτως εἰς τὴν λάρισα ἔγινεν σησμὸς μεγάλως καὶ ταραχὴ καὶ ἔπησαν ἡ μιναρέδης καὶ δεκα ὁσπύτια ἀργαστήρια καὶ ἄλες ζημίαι, καὶ ἐσκοτώθηκε καὶ ἕνας μεγάλως ἐφένδης, τὸν επλάκοσεν ὁ τήχος και τω γραφω.»

Ἐντὸς ἑτέρου Μηναίου εὑρίσκεται προσηρτημένον πατριαρχικὸν ἐπιτίμιον, τοῦ ὁποίου παραθέτω ἀντίγραφον χάριν περιεργείας καὶ μελέτης τῶν ἠθῶν καὶ προλήψεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

(Ι) «Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἱερώτατε μητροπολίτα δημητριάδος καὶ ζαγορᾶς ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε πελαζγῶν, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ καὶ ἐντιμότατοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, χρήσιμοι γέροντες καὶ προεστῶτες τῆς χώρας ἁγυιας λεγομένης, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρα θεοῦ» ὁ σταματης κολακιώτης ἀνήγγειλεν ἡμῖν δεινοπαθῶς καὶ τὸ παρὸν ἐζήτησεν ἐκκλησιαστικὸν φρικτὸν ἐπιτίμιον κατὰ τῶν ἐπειρεαζόντων διὰ σατανικῶν καὶ μαγικῶν ἐργασιῶν τὰ κουκούλια τοῦ μεταξίου αὐτοῦ, καὶ συνθλασάντων τὸ τζάμιον αὐτοῦ ζημιούντων τε καὶ βλαπτόντων αὐτὸν διαφόρως, τούτου χάριν γράφοντες ἀποφαινόμεθα εἰ οὕτως ἔχῃ συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ὅσοι καὶ ὁποῖοι τῶν χριστιανῶν ἄνδρες ἢ γυναῖκες, νέοι ἢ γέροντες, γείτωνες ἢ μακρυνοὶ κακεντρεχεῖς καὶ κακότροποι, ἐπιβλαβεῖς τε καὶ ἐπιζήμιοι ἐπειρεάζουσι τὰ κουκούλια τοῦ μεταξίου τοῦ εἰρημένου σταμάτη κολακιώτη, ἐτζάκισάν τε τὸ τζάμιον αὐτοῦ καὶ προξενοῦσι κατὰ διαφόρους τρόπους πρὸς αὐτὸν βλάβην καὶ ζημίαν, ἐὰν μὴ φοβηθέντες τὸν θεὸν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς παύσονται τῶν τοιούτων αὐτῶν σατανικῶν καὶ μαγικῶν ἐργασιῶν, ἀλλὰ παρακούσωσιν, ἀφωρισμένοι εἴησαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον, αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθείησαν αὐτοὶ δὲ μηδαμῶς, καὶ προκοπὴν μήποτε εἴδοιεν, ἔχοντες καὶ τὰς ἀρὰς πάντων τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων τῆς ἐκκλησίας πατέρων· προφανῶς δὲ ἐλεγχόμενοι οἱ τοιοῦτοι ὡς φθοροποιοὶ καὶ ἐπιβλαβεῖς καὶ ἐπιζήμιοι ὑπάρχωσι καὶ ἔξω τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ τῆς τῶν χριστιανῶν συναναστροφῆς καὶ συνομιλίας καὶ ὁμηγύρεως ἕως οὗ ποιήσωσιν ὡς γράφομεν.

Ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνος α' αψζῳ (1797) (Παραλείπω τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἀρχιερέων ὧν αἱ πλείους δυσανάγνωστοι).

Ποῖος ἦτο ὁ Σταμάτης Κολακιώτης καὶ διατί τόση κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν κουκουλίων του καταδρομὴ ὑπὸ τῶν συνδημοτῶν του δὲν ἠξεύρομεν, μανθάνομεν ὅμως ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον ἐξήσκει καὶ χρέη ἀστυνομικὰ καὶ δὲν ὤκνει νὰ ἐκτοξεύῃ τοὺς κεραυνοὺς τοῦ ἀφορισμοῦ καὶ κατὰ τῶν ἀθωοτέρων πταισμάτων, ἐὰν ὁ ἐγκαλῶν κατέβαλεν ἀνάλογον πληρωμήν.

Ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας δι' ἧς ἐστέφθη ἡ ἔρευνά μου τῶν βιβλίων τοῦ ναοῦ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐζήτησα νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ ἄλλας ἐκκλησίας· ἐντυχὼν δὲ τῇ ἐπαύριον τῷ ἐφημερίῳ τοῦ ἁγίου Νικολάου ὡδηγήθην παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν κατοικίαν του ἐντὸς τοῦ προαυλίου τῆς ἐκκλησίας κειμένην, ὅπου καὶ ἡ δημοτικὴ τῶν ἀρρένων σχολή.

Ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐξωφύλλου τῆς ἐν ἔτει 1745 τυπωθείσης ἀκολουθίας τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀχιλλίου ἀνέγνων τὴν ἑπομένην σημείωσιν.

(ΙΑ') «Αὐγουστου 23 1763 Ἐνθίμισι οντας ηλθαν 500 αρβανίτης και πατισαν τιν Αγιὰ καὶ τοὺς πίραν ναχτι (1) καὶ τὰ μετρισαν στὸ χαλὶ πογγια 20.»

(ΙΒ') «1765 Μαιου 10 Ἐνθίμισι οντας ηρθε μποσταντζις απο τιν πόλι εἰς την αγιὰ με 80 ονοματι: και ο μπεηζατες απο του ζιτούνι (2) και ο νιματίμπεης απο τα Τρίκαλα : καὶ γίρεβαν τοὺς κλέπτης.»

Οἱ καταζητούμενοι κλέπται ἦσαν ἄρά γε οἱ 500 Ἀλβανοὶ τῆς προηγουμένης σημειώσεως οἱ φορολογήσαντες τοὺς κατοίκους τῆς Ἀγυιᾶς, καὶ ἀληθῶς τοὺς ἀνεζήτουν; ἤ, ὥσπερ συνήθως συνέβαινεν ἤρχοντο ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν τιμωρῶν ν' ἁρπάσωσιν ὅ,τι ἄφησαν οἱ πρῶτοι ; Ὅπως δήποτε διὰ νὰ ἔλθῃ ἐπίτηδες Μποσταντζῆς ἐκ τῆς πρωτευούσης καὶ νὰ ἐκστρατεύσωσι δύο πασάδες ὁ τῶν Τρικάλων καὶ τῆς Λαμίας, ἡ ὑπόθεσις θὰ ἦτο βεβαίως σπουδαιοτάτη.

Ἐν τούτοις ἡ ἐξέτασις τῶν Μηναίων καὶ τῶν εὐχολογίων δὲν μ' ἐκώλυεν ἀπὸ τοῦ νὰ θαυμάζω τὴν γραφικὴν θέσιν τῆς Ρετσάνης, καὶ ἀπορῶ πῶς δὲν ἐσκέφθη ἕως τώρα κανεὶς φωτογράφος ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ καὶ ἐρασιτέχνης νὰ ἀποτυπώσῃ διὰ τῆς μηχανῆς του τὰς ὡραίας τοποθεσίας, αἵτινες μοῦ ἐνθυμίζουν τὰ Πυρηναῖα. Ἐὰν ἀπεφάσιζεν ἡ Κυβέρνησις νὰ τελειώσῃ ἐκείνην τὴν ἀπὸ Λαρίσσης εἰς Ἀγυιὰν ὁδὸν καὶ εὑρίσκετο καὶ ἕνας χριστιανὸς νὰ συστήσῃ προχείρως ἓν ὑποφερτὸν ξενοδοχεῖον, θὰ ἤρχοντο ἐδῶ οἱ ξένοι σωρηδὸν ἀντὶ νὰ τρέχουν εἰς τὴν Ἑλβετίαν καὶ εἰς ἄλλα μακρυνὰ μέρη. Ἐνταῦθα ἀνὰ πᾶν βῆμα σοῦ παρουσιάζεται νέον ρωπογράφημα.

Τί μόνον ; χρειάζονται πόδες αἰγῶν ἐδῶ καὶ ὄχι ἀνθρώπων, διότι ὁμαλὴ εὐθυτενὴς καὶ ἀμαξιτὴ ὁδὸς τί ἐστιν οἱ κάτοικοι δὲν γνωρίζουσι, καὶ θὰ τὸ μάθωσι μόνον ὅταν ὁ δήμαρχος Ἀγυιᾶς εὐδοκήσῃ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ ὁρισθὲν ποσὸν πρὸς κατασκευὴν τῆς ἀπὸ Ἀγυιᾶς εἰς Ρετστάνην.

Πλησίον τοῦ μοναστηρίου τῆς Κοιμήσεως κατοικεῖ ἀπὸ δεκαπενταετίας ἡ Madame Favre Εἶναι ἤδη μεσῆλιξ, εὔχαρις δὲ καὶ περιποιητική, τόσας δὲ ὑπηρεσίας παρέσχεν εἰς τοὺς κατοίκους, ἐλεήμων οὖσα καὶ φιλάνθρωπος καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας, ὅτε χρησιμοποιοῦσα τὴν γαλλικὴν αὐτῆς ἐθνικότητα ἔσωσε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῶν ἀπανθρώπων τυράννων, ὥστε τὸ ὄνομά της φέρεται μετ' ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ ἀνὰ τὰ στόματα ὅλων.

Ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὸ σαλόνι της ἐξεπλάγην εὑρεθεὶς ἐντὸς κομψοτάτης παρισιανῆς αἰθούσης, ὅπου οὐδὲν ἐλλείπει τῶν δυναμένων ν' ἀναπαύσωσι τὸ σῶμα καὶ νὰ τέρψωσι τὸ βλέμμα, ὑπάρχει καὶ κλειδοκύμβαλον ἀκόμη εἰς αὐτὴν τὴν ἐρημίαν! Ὡραῖα δὲ εἶναι καὶ τὰ τριανταφύλλα τοῦ κήπου της καὶ οἱ ἴασμοι καὶ ὁ μικρὸς πήδαξ καὶ οἱ θρίδακες τοὺς ὁποίους καλλιεργεῖ ὁ monsieur Charles, ἰταλὸς τὴν καταγωγὴν ἀλλ' ἕλλην τὴν καρδίαν καὶ τὰ ἤθη, ἀρχαῖος δὲ ὑπάλληλος τοῦ ἀνδρός της· πιστὸς δὲ καὶ ἀφωσιωμένος, ἐξακολουθῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου νὰ διευθύνῃ τὰς ὑποθέσεις καὶ νὰ προστατεύῃ τὰ συμφέροντα τῆς ἀπομονωθείσης χήρας. Ἡ madame Favre ἔχει τόσῳ εὐρύχωρον οἰκίαν, ὥστε θὰ ἔπραττεν ἔργον ἀληθῶς φιλάνθρωπον καὶ φιλόμουσον παρέχουσα τινὰ δωμάτια ὑπ' ἐνοίκιον εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας, ἀλλὰ μὴ τολμῶντας διὰ τὴν ἔλλειψιν καταλύματος, νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν γοητευτικὴν ἐκείνην τοποθεσίαν.

16 Μαΐου. Τῇ ἐννάτῃ πρωϊνῇ ὥρᾳ ἐκινήσαμεν ἀπὸ τῆς Μονῆς ἔριπποι καὶ μετὰ τριῶν τεταρτων ἀνεβασιν ἐπὶ τοῦ ὄρους, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον Νιβόλιανη ἤ ὀρθότερον Νεβόλιανη, ὄνομα σλαβικόν, κατὰ τὸν φίλον Βεζάνον σημαῖνον Οὐρανία. Καὶ ὄντως οὐρανία εἶναι ἡ θέσις τοῦ χωρίου καὶ ἀπερίγραπτος ἡ καλλονὴ τῆς ἐκεῖθεν ἐκτυλισσομένης ἀπόψεως· ἐντεῦθεν μὲν κατάφυτος κοιλάς, ἐκεῖθεν δὲ ἡ θάλασσα τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου μετὰ τῶν αὐλακούντων αὐτὴν ἀτμοπλοίων καὶ ἱστιοφόρων.

Κατελύσαμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀναγνώστη Μπακάλη πρώτου παρέδρου καὶ ἐξαδέλφου τοῦ συνοδοιπόρου ἡμῶν Δημητρίου Βατζιᾶ. Ἡ μήτηρ τοῦ οἰκοδεσπότου ἡ μάκω (μάμη), γραῖα μικρόσωπος, λευκή, μὲ τὴν μικράν της καμπούραν, μὲ τὴν ἀπὸ πανὶ βαθυκύανον κοντὴν αἰσθῆτα καὶ τὸ κονοειδὲς φεσάκι τὸ γύρωθεν περικεκαλυμμένον ἐπὶ τῆς κορυφῆς δὲ φέρον προσηρτημένον τὸν ἀναπόσπαστον στρογγύλον ἀργυροῦν δίσκον, τὸν τεπέ, εἶναι ἀεικίνητος καὶ χαριεστάτη· ὅταν ὁμιλῇ νομίζεις ὅτι ἀκούεις τὴν Δέσπω τοῦ Σινάνη. Τὴν ἠρωτήσαμεν πῶς πηγαίνουν τὰ κουκούλια της, διότι καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Θεσσαλίαν τὴν κατ' ἐξοχὴν βομβυκοτρόφον ἄλλο θέμα ὁμιλίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἔτους δὲν ὑπάρχει, ὅλαι δὲ αἱ κατοικίαι εἶναι πλήρεις στρωμάτων ἐκ μωρεοφύλλων, καὶ αἱ οἰκογένειαι ἐλλείψει χώρου ἀναγκάζονται νὰ κοιμῶνται εἰς τὴν αὐλὴν τῶν οἰκιῶν των, παραχωροῦσαι θέσιν εἰς τὰ φιλόπονα καὶ πλουτοφόρα ἐκεῖνα ἔντομα.

Καὶ ἡ μάκω ἀπεκρίθη: «Τρανὸ σκλῆκι γέννηκε· ἦταν στὸν πρώτου ὕπνο καὶ ξύπνησαν, μὰ τὰ βάρεσ' ὁ καιρὸς κ' ἔμειναν πίσου»

Εἶναι δὲ πολλοὶ προσεκτικοὶ καὶ δὲν ἐπιτρέπουν οὔτε εἰς τὸν φίλον οὔτε εἰς τὸν γείτονα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου ἀνατρέφονται οἱ σκώληκες, διότι φοβοῦνται τὴν βασκανίαν καὶ τὰ μαγικὰ ἔργα, τῶν ὁποίων δεινὴν πεῖραν ἔλαβεν, ὁ γνωστὸς ἡμῖν Σταμάτης Κολακιώτης. Θεωρεῖται δὲ κακεντρεχὴς καὶ φθονερὸς καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ χάριν μὲν ἐπισκέψεως ἐρχόμενος ὁμιλῶν δὲ περὶ ἀσθενείας σκωλήκων.

Ἐνῶ δὲ ἡ μάκω μὲ ἄγρυπνον ὄμμα ἐπιμελεῖται τῶν ὑποτρόφων της, ἡ νύμφη ἀνάπτει τὸν φοῦρνον καὶ ἑτοιμάζει νὰ φουρνίσῃ δεκατέσσαρας ὑπερμεγέθεις ἄρτους, ἐνῶ σμῆνος μικρῶν παιδων ζωηρῶν καὶ σφριγώντων πηδοῦν καὶ τρέχουν μὲ πόδας γυμνοὺς καὶ πρόσωπον ὑπὸ παντοίας ἀκαθαρσίας ἐπικεχρισμένον.

Ἡ ἀρτίως γενομένη ἀπογραφὴ ἀπέδειξεν ἑπτακοσίους πεντήκοντα κατοίκους, ἐνῷ κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1881 προσάρτησιν ἦσαν μόλις πεντακόσιοι, ἡ δὲ αὔξησις ἐγένετο οὐδενὸς μετοίκου προστεθέντος. Ἐνταῦθα οὐδεὶς ἀποθνήσκει νέος, γεννῶνται δὲ δίδυμα.

Τί ὡραῖον χωρίον! Τοὺς οἰκίσκους αὐτοῦ, συνεσπαρμένους εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ ὄρους διαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων δάσος μωρεῶν καὶ παντοδαπῶν ἄλλων δένδρων, ὅπου τὴν στιγμὴν ταύτην κελαδοῦν πλῆθος ἀηδόνων· ὀλίγα δὲ βήματα πρὸς τὰ κάτω εἰς τὸ *μεσοχῶρι* βλέπεις μεγαλοπρεπέστατον πλάτανον ἐνθυμίζοντα τὸν τῆς

(1) Κατὰ πληροφορίας τοῦ κ. Εὐθ. Βατζιᾶ ὁ καπετὰν Σταμάτης ἦτο διαβόητος πειρατής, τὸ δὲ Σκύτη εἶναι χωρίον παράλιον δύο ὥρας ἀπέχον τῆς Νεβόλιανης.

(1) Νάχτι λέξις τουρκ. σημ. μετρητά. Τὸ δὲ πουγγὶ περιεῖχε 500 γρόσια.

(2) Ζητοῦνι=Λαμία.

Κηφισιάς, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐκεῖνος μὲν εἶναι σπανός, οὗτος δὲ δασύφυλλος, καταπράσινος, ἀμφιλαφής, ἀπὸ δὲ παρακειμένης κρήνης χύνεται παταγοῦν ἄφθονον καὶ κρυσταλλῶδες ὕδωρ, ὡς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βλέπουν κατ' ὄναρ οἱ διψαλέοι Ἀθηναῖοι. Περικυκλωμένος εἶναι ὁ γιγάντιος κορμὸς τοῦ πλατάνου ἀπὸ κτιστὸν κάθισμα πλακόστρωτον, ἀντικρὺ δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν βουν: κατάφυτα καὶ παρὰ τὴν ρίζαν αὐτοῦ ἀνοίγει βαθεῖα φάραγξ.

Αἱ χωρικαὶ εἶναι μᾶλλον εὐειδεῖς, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ πρόσωπον, διότι τὸ στῆθος αὐτῶν κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ ἀνδρικοῦ, τί ἐστὶ δὲ στηθόδεσμος οὔτε αἱ Νεβολιαναὶ οὔτε ἄλλη τις Θεσσαλικὴ γυνὴ ἐξ ὅσων εἶδον γινώσκουσιν, ἀλλὰ καὶ πάντη περιττὸς εἶναι. Εἶπον προηγουμένως ὅτι σπανίως ἀποθνήσκουσι νέοι ἐν τῇ ὀρεινῇ ἐκείνῃ χώρᾳ, ἀλλ' ἔτι σπανιώτερον γηράσκουσιν καὶ μάλιστα οἱ ἄνδρες Ἐκ τῆς κακῆς διαίτης ἢ ἐξ ὑπερβάλλοντος καμάτου ἢ καὶ ἐκ τῆς καταχρήσεως τῆς δηλητηριώδους ἐκείνης ρακῆς, ἣν οἱ Θεσσαλοὶ *σούμα καὶ οὔζον* καλοῦσι, μόλις φθάνουσι τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος. Ἐξ ἄλλου ὅμως νυμφεύονται νεώτατοι αἱ μὲν γυναῖκες περὶ τὸ δέκατον τέταρτον, οἱ δὲ ἄνδρες περὶ τὸ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας των ἔτος, καὶ οὕτω ἐκπληροῦται ἐγκαίρως καὶ πλουσιοπαρόχως ὁ κύριος καὶ θεμελιώδης τῆς φύσεως νόμος, ὡς ἀποδεικνύει ἡ τεραστία τοῦ πληθυσμοῦ αὔξησις.

Περὶ τὴν δευτέραν ὥραν παρετέθη τὸ γεῦμα πρὸ τοῦ παντοπωλείου τοῦ ξενίζοντός μας. Εἰς τὸ μπακάλικο τοῦ Ἀναγνώστη Μπακάλη, μονάκριβον καθ' ὅλον τὸ χωρίον εὑρίσκεις ὅ,τι ἐπιθυμήσῃς, ἐκτὸς κινητοῦ καθίσματος, τοῦθ' ὅπερ ματαίως θὰ ζητήσῃς καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις· ἀντὶ τούτων ὅμως μᾶς προσεφέρθησαν κιβώτια κενὰ πετρελαίου καὶ περόναι κασσιτερωμέναι καὶ καινουργεῖς κωλοκοτρῶναι καὶ, ὦ τῆς πολυτελείας, καὶ πινάκια μικρά. Ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης παρατίθεται τεψίον καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἀχνίζον ὀπτὸν ἐρίφιον πλέον ἐντὸς ἀφθόνου ζωμοῦ καὶ ὀρεκτικαὶ σαρδέλλαι καὶ μέλας οἶνος ἐγχώριος Τοῦ γεύματος συμμετέσχον καὶ τινες φίλοι καὶ συγγενεῖς, ἀλλ' ἅπαντες ἄνδρες, διότι γυναῖκες καὶ παιδία δὲν συντρώγουν μετὰ ξένων.

(Ἕπεται συνέχεια) Ν. Θ. ΦΙΛΑΔΑΔΦΕΥΣ.

Ὁ μέγας ὁ αἰώνιος περὶ ὑπάρξεως ἀγὼν εἶνε ὁ καθ' ἑαυτοῦ ἀγών.

*

Ἀφαιροῦμεν τὰ θέλγητρα πάντα ἀπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἅτινα δὲν ἀρέσκουσιν ἡμῖν πλέον, ἵνα κοσμήσωμεν ἐκεῖνα ἅτινα ἐπιθυμοῦμεν ν' ἀποκτήσωμεν.

*

Ὁ ἔρως τὴν σήμερον εἶνε πᾶσα τῆς γυναικὸς ἡ φιλοδοξία. Διὰ τὸν ἄνδρα τοὐναντίον ὁ ἔρως εἶνε, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρόσκαιρος τῆς φιλοδοξίας ὕπνος.

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΜΕΝ;

Ὅλαι ἡμῶν αἱ γνώσεις περὶ τῆς ὁράσεως περιωρίζοντο μέχρις ἐσχάτων τῶν χρόνων εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ λειτουργίαν τοῦ ὀργάνου της, τοῦ ὀφθαλμοῦ. Καὶ ἠδυνάμεθα μὲν ἀκριβῶς νὰ ὑπολογίσωμεν καὶ ἐκ τοῦ προτέρου νὰ ὁρίσωμεν τοὺς φυσικοὺς νόμους, οἱ ὁποῖοι ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ διέπουν τὴν φωτεινὴν ἀκτῖνα, καθὼς καὶ τὴν πορείαν, τὴν ὁποίαν ἐκείνη ἀκολουθεῖ μέχρις οὗ φθάσῃ πρὸ τῆς πύλης τῆς πνευματικῆς ὁράσεως, πρὸ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς δηλαδὴ χιτῶνος, ἀλλ' ὅλαι ἡμῶν αἱ γνώσεις δὲν ἔφθανον πέραν τοῦ σημείου τούτου.

Ὅ,τι συνέβαινεν ἐν τῷ σκοτεινῷ τοῦ ἐγκεφάλου βυθῷ διετέλει εἰς ἡμᾶς μυστήριον, καθότι παντελῶς ἠγνοοῦμεν τὴν τύχην ἑκάστης φωτεινῆς δονήσεως, ἡ ὁποία μετὰ ταχύτητος ἀστραπῆς ἐβυθίζετο εἰς τὰ ἔγκατα τοῦ ἐγκεφάλου μας. Καὶ ὁ τολμηρότερος φυσιοδίφης ἠναγκάζετο νὰ ὀπισθοδρομήσῃ πρὸ τοῦ σημείου τούτου καὶ ταπεινῶς νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἄγνοιάν του.

Καὶ τοι ὅμως τὸ φαινόμενον τῆς ὁράσεως περικαλύπτει ἀκόμη βαθὺ μυστήριον, καὶ τοι μας ὑπενθυμίζει ἀκόμη τὴν γλισχρότητα καὶ ἀτέλειαν τῶν γνώσεών μας, ἐν τούτοις ἠδυνήθημεν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πολλὰ νὰ διδαχθῶμεν περὶ τῆς συμμετοχῆς τοῦ ἐγκεφάλου εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ὁράσεως.

Τώρα γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὴν θέσιν ἔνθα κεῖται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τὸ ὀπτικὸν κέντρον, ἔνθα ἡ μηχανικὴ πρᾶξις, ἡ κίνησις τῆς ὕλης, ἡ μετατόπισις τῶν μορίων κρούει τὴν πύλην τοῦ πνεύματος. Τώρα γνωρίζομεν τὸν τόπον, ὅπου ἡ ψυχή, ἐπιτραπήτω μοι ἡ ἔκφρασις, κάθηται καὶ ἀναμένει τὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας θὰ τῇ φέρῃ περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ ἔξω κόσμου ἡ ἐπὶ πτερύγων ἀνέμου φερομένη ἀκτὶς τοῦ φωτός. Δυνάμεθα πρὸς τούτοις, ὡς ἐξ ἐνέδρας, νὰ παρατηρήσωμεν τὴν ψυχὴν κατὰ τὴν ἐργασίαν της, νὰ παρακολουθήσωμεν τὸν τρόπον καθ' ὃν ὑποδέχεται τὰς ἐντυπώσεις τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, τὴν μέθοδον καθ' ἣν τὰς διανέμει καὶ τὰς ταξιθετεῖ συμφώνως πρὸς τὰς διαφόρους αὐτῆς ἀνάγκας.

Κατὰ τὰς τελευταίας ἐρεύνας ἡ θέσις, ἡ ὁποία θεωρεῖται ὡς κέντρον τῆς ὁράσεως καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν φέρονται ὅλαι αἱ φωτειναὶ δονήσεις, εὑρίσκεται ἐν τῷ λοβῷ τοῦ ὀπισθοκρανίου, καὶ μάλιστα ἐν τῇ φαιᾷ τοῦ ἐγκεφάλου οὐσίᾳ. Ὅλα ὅμως τὰ μόρια τοῦ ψυχοπτικοῦ τούτου κέντρου τοῦ ἐγκεφάλου μας δὲν ἔχουν τὰς αὐτὰς καὶ ἀπαραλλάκτους ἰδιότητας, ἀλλὰ τὰ διάφορα τμήματα του ἔχουν νὰ ἐκτελέσουν καὶ διαφόρους τύπους ὀπτικῆς λειτουργίας.

Ἐν γένει διακρίνομεν δύο κυρίους τύπους, τὸν τύπον τῆς *αἰσθήσεως*, καὶ τὸν τύπον τῆς *ἀναμνήσεως*, διακρίνομεν δηλαδὴ ἐν τμῆμα τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται, καὶ ἓν τὸ ὁποῖον ἐνθυμεῖται πᾶν ὅτι τὸ πρῶτον ᾐσθάνθη.

Αὐτὴν τὴν διπλῆν ἐνέργειαν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν καὶ ὡς ἑξῆς: Ἡ φωτεινὴ ἀκτίς, ἡ ὁποία προσβάλλει τὸ ὀπτικὸν νεῦρον, φέρεται ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐγκεφάλου ἔνθα κεῖται τὸ ὀπτικὸν κέντρον, ἐδῶ δὲ πίπτει εἰς μέρος ὅπου μεταβάλλεται εἰς αἴσθησιν. Ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε τὸ φῶς ἦν μόνον μία κίνησις τῶν στοιχείων τοῦ αἰθέρος, τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς καὶ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, ἤδη τὰ ὀπτικὰ κύτταρα τοῦ κέντρου ἔχουν τὴν ἐντολὴν καὶ τὸ καθῆκον αὐτὴν τὴν κίνησιν τῶν στοιχείων νὰ παρουσιάσουν πρὸ τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως ὑπὸ τὴν μορφὴν φωτός, χρώματος καὶ σχήματος. Ἐδῶ λοιπὸν κυρίως γίνεται ἡ ὀπτικὴ λειτουργία, ἡ ὅρασις.

Τούτου γενομένου, ἡ ψυχή μας παραδίδει τὴν παρουσιασθεῖσαν αὐτῇ ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἕτερον τμῆμα τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου, τὸ ὁποῖον, καθὼς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἀντιπροσωπεύει τὴν ἕδραν τῆς ὀπτικῆς *ἀναμνήσεως*.

Εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο ἐναποθηκεύονται ὅλαι αἱ ὀπτικαὶ ἐντυπώσεις μας. Ἐδῶ ἀποθησαυρίζονται καί, οὕτως εἰπεῖν, καταγράφονται ὑπὸ τῆς ψυχῆς ὅλαι αἱ εἰκόνες, φυλάσσονται δὲ διὰ νὰ χρησιμεύσουν εἰς μελλούσας περιστάσεις καὶ χρείας.

Διὰ τῆς συλλογῆς τῶν ὀπτικῶν τούτων ἀναμνήσεων ἡ ψυχή μας δύναται ταχέως καὶ ἀσφαλῶς ν' ἀναγνωρίσῃ ὅλας τὰς ἐντυπώσεις, αἱ ὁποῖαι φέρονται αὐτῇ ἀκαταπαύστως ἔξωθεν διὰ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου.

Πᾶσα φωτεινὴ ἐντύπωσις, τὴν ὁποίαν αἰσθανόμεθα ἐν τῷ ὀπτικῷ κέντρῳ, δοκιμάζεται ἐν τῷ ἀναμνηστικῷ αὐτοῦ διαμερίσματι καὶ ἐδῶ συγκρίνεται πρὸς ἄλλας ἐντυπώσεις, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ ἀποτεθησαυρισμέναι. Ἐὰν ἐν τῷ ὀπτικῷ μας καταστίχῳ ὑπάρχῃ καὶ ἄλλη ἐντύπωσις παρομοία πρὸς τὴν ἄρτι προστεθεῖσαν, τότε ἡ νέα μᾶς εἶνε γνωστὴ καὶ ἡμεῖς γνωρίζομεν τί αὕτη σημαίνει, εἴμεθα μὲ ἄλλους λόγους εἰς θέσιν νὰ θεωρήσωμεν αὐτὴν ὡς γνωστὸν ἡμῖν καὶ οἰκεῖον φαινόμενον.

Ἡ ταχύτης καὶ ἡ ἀκρίβεια, μεθ' ἧς δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ ποιοῦ παντὸς ὅ,τι ἅπαξ ἔχομεν ἰδῇ ἐξαρτᾶται μόνον ἐκ τῆς ὑπάρξεως καὶ ὁμαλῆς λειτουργίας τοῦ ἀναμνηστικοῦ τούτου κέντρου.

Διότι ἐὰν τοῦτο δὲν ὑπῆρχε, πᾶσα νέα ὀπτικὴ ἐντύπωσις θὰ ὑπεβάλλετο ἑκάστοτε καὶ εἰς νέαν ἐξέτασιν περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς ποιότητός της. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἔχομεν ἤδη ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μας θέσιν, ὅπου ἐναποθηκεύονται ὅλαι αἱ ὀπτικαὶ μας ἐντυπώσεις, ἀφ' οὗ ἔχομεν τὴν ἀνάμνησιν ὅλων ὅσα ἔχομεν ἰδῇ, δὲν εἴμεθα ἠναγκασμένοι ἐκ νέου νὰ ἐξετάζωμεν πᾶσαν νέαν ὀπτικὴν ἐντύπωσιν.

Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ψυχή μας κατὰ τὸ ἔργον τῆς ἀποθησαυρίσεως μετέρχεται τακτικήν τινα μέθοδον. Ἔχομεν λόγους νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὰς διαφόρους ὀπτικὰς εἰκόνας ταξιθετεῖ καὶ εἰς διάφορα μέρη τῆς ἀναμνηστικῆς ἀποθήκης, συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὰς ἰδιότητας αὐτῶν. Αἱ ὅμοιαι τίθενται μετὰ τῶν ὁμοίων, οὐδέποτε δὲ αἱ ἀνόμοιαι μετὰ τῶν ἀνομοίων. Οὕτω π. χ. ἐδῶ μὲν κατατάσσονται αἱ ὀπτικαὶ εἰκόνες τῶν λέξεων καὶ τῶν γραμμάτων, ἀλλαχοῦ δ' αἱ τῶν προσώπων καὶ σχημάτων, εἰς τρίτον δὲ μέρος αἱ εἰκόνες τῶν τόπων, ὁδῶν, θέσεων κτλ.

Τὸ περίεργον δὲ εἶνε, ὅτι ἡ ψυχὴ συνειθίζει ἀλλαχοῦ νὰ ταξιθετῇ καὶ τὰς διαφόρους τῶν πραγμάτων τούτων ἰδιότητας. Ὅταν βλέπωμεν ἓν ἄνθος, τὸ ῥόδον π. χ., ἡ ψυχή μας δὲν ἀρκεῖται νὰ κρατήσῃ μόνον τὴν ἐκ τῆς λαμπρότητος καὶ τῆς καλλονῆς τῶν χρωμάτων του ἐντύπωσιν, ἀλλὰ φροντίζει καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ ἰδιότητας, τὴν εὐωδίαν του π. χ., νὰ κρατήσῃ εἰς ἰδιαίτερον τοῦ ἐγκεφάλου μας ἀναμνηστικὸν κέντρον. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ τὰ γράμματα καὶ τὰς λέξεις· τὸν ἦχον ἑκάστης λέξεως, ἑκάστου φθόγγου ἡ ψυχὴ διατηρεῖ εἰς ἰδιαίτερον καὶ ὡρισμένον μέρος τοῦ ἀναμνηστικοῦ κέντρου.

Διὰ νὰ ἔχῃ δὲ ἡ ψυχὴ προχείρους ὅλας τὰς ἰδιότητας, τὰς ὁποίας παρετήρησεν ὅτι ἔχει ἓν οἱονδήποτε ἀντικείμενον καὶ τὰς ὁποίας ἔχει ἐναποθηκεύσῃ ἰδιαιτέρως, διὰ νὰ ἠμπορῇ εἰς πᾶσαν περίστασιν ἀμέσως νὰ σχηματίζῃ μίαν γενικὴν εἰκόνα ὅλων τῶν ἐκασταχοῦ διανενεμημένων ἐντυπώσεών της, ἀπαιτεῖται τὰ διάφορα κέντρα νὰ συγκοινωνοῦν πρὸς ἄλληλα.

Ἀπὸ τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου, καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἀναμνηστικῆς ἕδρας του ἄγουσιν ὁδοὶ πρὸς τὰ κέντρα τῆς ἀκοῆς, τῆς ὀσφρήσεως καὶ τῆς γεύσεως. Δυνάμει δὲ τῆς συγκοινωνίας ταύτης ἡ ψυχὴ εἶνε εἰς θέσιν νὰ κρίνῃ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἰδιοτήτων μιᾶς ἑκάστης ὀπτικῆς ἐντυπώσεως.

Ὅταν λοιπὸν βλέπωμεν τὸ ῥόδον, ἡ ψυχή μας ἀμέσως ἀποκτᾷ ἰδέαν καὶ περὶ τῆς εὐωδίας του, ἢ ὅταν βλέπωμεν μίαν λέξιν, ἀμέσως ἐνθυμεῖται καὶ τὸν ἦχον ὃν προφερομένη ἔχει ἡ γραπτὴ λέξις.

Ὅσα ἐλέχθησαν ἀνωτέρω περὶ τῶν κατὰ τὴν ὅρασιν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μας συμβαινόντων ἀμυδρῶς μόνον δύνανται νὰ διαφωτίσουν τὴν ἐργασίαν τῆς ψυχῆς, διαρκούσης τῆς λειτουργίας τῆς ὁράσεως, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἀρκοῦν νὰ ἐξηγήσουν καθαρῶς πολλὰ φαινόμενα, νὰ τὰ καταστήσουν δηλαδὴ εὔληπτα εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας.

Ἂς ἀρχίσωμεν μὲ μίαν παρατήρησιν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶνε δύσκολον νὰ κάμῃ ἕκαστος καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι τὸ μνημονικὸν εἶνε διάφορον εἰς τοὺς διαφόρους ἀνθρώπους. Ἄλλος τὸ ἔχει ἀσθενέστερον, ἄλλος δὲ ἰσχυρότερον. Ὑπάρχουν ἄτομα, τὰ ὁποῖα δὲν λησμονοῦν ποτὲ τὰ πρόσωπα ἔστω καὶ ἂν μόνον ἅπαξ ἐπὶ ζωῆς των τὰ εἶδον. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἐν ᾧ λησμονοῦν ταχέως τὰ πρόσωπα, ἐνθυμοῦνται δρόμους, οἰκίας, τοπία. Προσέτι δὲ εἶνε γνωστόν, ὅτι κατὰ τὴν νεότητά μας ἔχομεν τὸ μνημονικὸν ἰσχυρὸν καὶ ἀνεπτυγμένον, ἐν ᾧ σὺν τῷ γήρατι καὶ αὐτὸ ἐξασθενεῖ καὶ σβέννυται βαθμηδόν. Ὅλα τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐξηγοῦνται πολὺ εὐκόλως, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν πάν ὅ,τι ἐλέχθη ἀνωτέρω περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἡ ψυχὴ ἐν ὡρισμένῃ τοῦ ἐγκεφάλου θέσει ἀποθησαυρίζει τὰς ὀπτικὰς ἐντυπώσεις.

Τὸ ὅτι ὁ μὲν ἐνθυμεῖται εὐκόλως τὰς φυσιογνωμίας, ὁ δὲ τοὺς δρόμους καὶ τὰ τοπία, ὁ τρίτος πάν ὅ,τι ἅπαξ καὶ μόνον ἀνέγνωσε, σημαίνει ὅτι αἱ θέσεις ἐκεῖναι τοῦ ἐγκεφάλου ἔνθα ἐναποθηκεύθησαν αἱ ποικίλαι καὶ διάφοροι αὐταὶ ὀπτικαὶ ἀναμνήσεις ἔχουν μίαν ἐξαιρετικῶς ἔντονον καὶ ἰσχυρὰν λειτουργικὴν δύναμιν.

Ἀλλ' ἡ πρὸς τὸ καλῶς λειτουργεῖν ἐξαιρετικὴ ἱκανότης ἑνὸς κέντρου ἐξηγεῖται εἴτε διὰ τοῦ ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τρέφεται ὑπὸ ἀφθόνου αἵματος φερομένου ὑπὸ βριθόντων κατὰ τὴν θέσιν ἐκείνην ἀγγείων, εἴτε διὰ τοῦ ὅτι τὰ ἐκεῖ ὑπάρχοντα ἐγκεφαλικὰ κύτταρα ἐκ φύσεως εἶνε πεπροικισμένα διὰ πολλῆς δυναμεως καὶ ζωτικότητος.

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον αἱ αἰνιγματώδεις ἰδιότητες τοῦ μνημονικοῦ αἴρονται αἴφνης ὑπεράνω τοῦ ὁμιχλώδους ἐδάφους τῆς μεταφυσικῆς, δὲν μᾶς φαίνονται πλέον μεταφυσικὰ φαινόμενα, ἀλλ' ἀποκαλύπτονται ἡμῖν φαινόμενα πραγματικά, λαμβάνοντα ὑπόστασιν ἐξ αὐτῆς ἡμῶν τῆς σωματικῆς ἰδιοφυΐας.

Καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ μνημονικοῦ κατὰ τὸ γῆρας δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τῇ βοηθείᾳ ἀνατομικῶν ἐπιχειρημάτων.

Ἡ λειτουργία τῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων, τῶν χρησιμευόντων εἰς ἀντίληψιν τῶν ὀπτικῶν, καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν ἀναμνηστικῶν εἰκόνων, εἶνε κατὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν ζωηρά. Τὰ κύτταρα ταῦτα τρέφονται τότε δαψιλῶς ὑπὸ τοῦ διαρρέοντος αὐτὰ αἵματος. Ἀλλ' ἡ κατάστασις αὐτὴ διαρκεῖ δυστυχῶς μόνον κατὰ τὴν νεότητα, ἀργότερον δὲ ἡ θρέψις γίνεται γλισχροτέρα καὶ ἐλλιπής.

Ἀλλ' ὅταν ἐλαττωθῇ τὸ ζωογόνον καὶ θρεπτικὸν αἷμα, ὑρίσταται καὶ ἡ λειτουργία τῶν κυττάρων ταραχάς. Ἐκτὸς τούτου τὰ κύτταρα τοῦ νεαροῦ τὴν ἡλικίαν ἐγκεφάλου δὲν ἔσχον ἀκόμη καιρὸν νὰ καταφορτωθῶσι μὲ ἀναμνηστικὰς εἰκόνας καὶ διὰ τοῦτο βαθύτερον ἐντυπόνεται εἰς αὐτὰ πᾶσα νέα ἐντύπωσις. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονήσωμεν καὶ τὸ ὅτι ἐν τῇ ταραχῇ τοῦ βίου ὁ ἡλικιωμένος ἀνὴρ δὲν ἔχει καιρὸν νὰ δεχθῇ διὰ τῶν αἰσθητηρίων του εὐκρινεῖς καὶ καθαράς, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀρκεῖται εἰς ἀμυδρὰς καὶ ἐπιπολαίους εἰκόνας. Ὅτι δ' αἱ τοιαῦται ἐντυπώσεις ἀφίνουν εἰς τὰ ἐγκεφαλικὰ κύτταρα ἀμυδράν τινα μόνον καὶ εὐκόλως ἐξαλειφομένην ἀνάμνησιν, ἐννοεῖται οἴκοθεν.

Ἤδη ῥίψωμεν ἓν βλέμμα καὶ εἰς τὰ αἰνιγματώδη ἐκεῖνα φαινόμενα, τὰ ὁποῖα εἶνε γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα ὀπτασίαι, παρακρούσεις κλπ. Ἐν ταῖς παραδόσεσιν ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ ὅλων τῶν αἰώνων εὑρίσκομεν ἀναφερόμενα ὄντα καὶ πλάσματα, μὴ ἀνήκοντα εἰς τὸν ἐπὶ γῆς τοῦτον κόσμον. Ὅλων τῶν θρησκευμάτων οἱ ἱδρυταὶ διισχυρίζοντο, ὅτι συνεκοινώνουν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις, ἔβλεπον τοὺς ἀγγέλους κόσμων ὑπεργηΐνων καὶ ἤκουον τὴν φωνὴν καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη πολλοὶ ἄνθρωποι, ἄλλως νηφάλιοι καὶ πεζότατοι, διατείνονται μετὰ σοβαρότητος ὅτι εἶδον ὑπερφυσικὰ φαινόμενα. Ἡ ὅρασις φασμάτων ἔσχεν ὀπαδοὺς καθ' ὅλας τὰς ἐποχάς, ὁ δὲ ἡμέτερος αἰών, καίπερ ἀποκαλούμενος αἰὼν τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, δὲν ἀπηλλάγη ἀκόμη τῆς πίστεως εἰς τὰ φάσματα.

Καὶ ἐπὶ τέλους, ἐὰν ἐξετάσωμεν ὀλίγον βαθύτερον τὸ πρᾶγμα, θὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι δὲν ἔχομεν οὔτε λόγον οὔτε δίκαιον ν' ἀρνηθῶμεν τὴν ὕπαρξιν τῶν φαινομένων τούτων.

Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα.

Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶδον ὀπτασίας, ἰσχυριζόμενοι τοῦτο, ἔχουν δίκαιον, σφάλλουν ὅμως μεγάλως μετατοπίζοντες τὰς ὀπτασίας ταύτας ἔξω αὐτῶν, εἰς τὸν περὶ ἡμᾶς πραγματικὸν κόσμον.

Ἐν τῷ πραγματικῷ τούτῳ κόσμῳ τὰ ὑπερφυσικὰ φαινόμενα εἶνε ἀνύπαρκτα καὶ ἀνεύρετα. Ποῦ ὅμως εὑρίσκονται;

Εὑρίσκονται ἐντὸς ἡμῶν αὐτῶν, ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ μας.

Καὶ τοῦτο γίνεται ὡς ἑξῆς:

Συνήθως τὰ ἀναμνηστικὰ κέντρα ὅλων των φαινομένων, τὰ ὁποῖα ἔχομεν ἴδῃ ἢ ἔχομεν ἀκούσῃ, ἔχομεν γευθῇ ἢ ἔχομεν ὀσφρανθῇ κτλ., ἐρεθίζονται διὰ τῆς ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων ἡμῶν ὀργάνων ἐντυπώσεως. Συμβαίνει ὅμως ἐνίοτε ἀναμνηστικόν τι κέντρον, τὸ ὀπτικὸν π. χ., νὰ ἐρεθισθῇ οὐχὶ ἐκ τῆς περιφερείας, δηλαδὴ οὐχὶ διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἀλλ' ἀμέσως ἐξ αὐτοῦ τοῦ κέντρου (1).

Οὕτω βλέπομεν πολλοὺς βαρέως ἀσθενοῦντας νὰ παραληρῶσι καὶ νὰ φαντασιοπληκτῶσι· βλέπουν περὶ τὴν κλίνην των πρόσωπα, συνδιαλέγονται μετ' αὐτῶν ὡσὰν τὰ πρόσωπα ταῦτα πράγματι νὰ ἦσαν παρόντα.

Τὰ παραληρήματα ταῦτα γεννῶνται κυρίως ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ ἐγκεφάλου, οὗτος δὲ ὁ ἐρεθισμός, νοσηρὸς ὤν, ἐρεθίζει καὶ τ' ἀναμνηστικὰ κέντρα εἰς τρόπον ὥστε νὰ νομίζουν οἱ ἀσθενεῖς, ὅτι ὁ ἐρεθισμὸς οὗτος συνέβη διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων, τοῦ ὀφθαλμοῦ, τοῦ ὠτός, τῆς ῥινὸς ἢ τῆς γλώσσης.

Παραδεχόμενοι δὲ ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς των προεκάλεσε τὸν ἐρεθισμὸν τοῦτον τοῦ ἀναμνηστικοῦ κέντρου, πιστεύουν ὅτι βλέπουν πραγματικῶς. Κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ ἀπαράλλακτον τρόπον παράγονται καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ φαινόμενα. Πάντοτε ἡ αἰτία αὐτῶν ἔγκειται εἰς τὸν ἰσχυρόν, οὐχὶ ὅμως διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ προκαλούμενον ἐρεθισμὸν τοῦ κέντρου τῆς ὀπτικῆς ἀναμνήσεως.

Εἶνε λοιπὸν φυσικὸν καὶ ἄνθρωπός τις, ἄλλως νήφων καὶ παντελῶς ἀπηλλαγμένος προλήψεων, νὰ ἴδῃ ὀπτασίαν· μετὰ πεποιθήσεως δύναται νὰ μᾶς διηγηθῇ, ὅτι πράγματι εἶδε τὸ φαινόμενον. Αὐτὸ εἶνε ὀρθότατον καὶ δὲν ἐπιδέχεται καμμίαν ἀντίρρησιν. Ἀλλ' ἡ πλάνη ἀρχίζει ἅμα ὡς θεωρήσωμεν τὸ φαινόμενον ὡς ἔχον οὐσίαν καὶ ὑπόστασιν, ἅμα ὡς νομίσωμεν αὐτὸ ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ χώρῳ. Ὑπάρχει, ναί· ἀλλ' ὑπάρχει μόνον ἐν τῷ μικρῷ καὶ περιωρισμένῳ κέντρῳ τῆς ὀπτικῆς ἡμῶν ἀναμνήσεως, τὸ ὁποῖον κεῖται ἐκεῖ ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς μας, ἐν τῷ ὀπισθοκρανίῳ λοβῷ τοῦ ἐγκεφάλου. Μετατίθεται δὲ εἰς τὸν χῶρον, διότι εἴμεθα συνειθισμένοι πᾶσαν ἐν γένει αἰσθητικὴν ἐντύπωσιν νὰ θεωρῶμεν ἔξω ἡμῶν ὑπάρχουσαν καὶ οὐχὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς.

Θ' ἀπορήσωσιν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται καὶ μὲ ἀμφιβολίαν θὰ κινήσουν τὴν κεφαλήν των, ὅταν τοὺς διαβεβαιώσωμεν, ὅτι ἕκαστος αὐτῶν βλέπει τοιαύτας ὀπτασίας καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἡμέραν. Ἡ διαφορὰ ἔγκειται μόνον εἰς τὸ ὅτι τὰ ἀνύπαρκτα ταῦτα ἀντικείμενα βλέπομεν ὄχι ὅταν ἤμεθα ἔξυπνοι, ἀλλὰ μόνον ὅταν κοιμώμεθα ἢ ὅταν νυστάζωμεν.

Καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ὄνειρα δὲν εἶνε ἄλλο τι, παρὰ μία ἐξηρεθισμένη κατάστασις τῶν διαφόρων ἡμῶν αἰσθητικῶν ἀναμνήσεων. Τὴν μέσην θέσιν μεταξὺ ὀνείρων καὶ ὀπτασιῶν καταλαμβάνουν τὰ φαινόμενα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα μας παρουσιάζονται ὁσάκις μέλλομεν νὰ παραδοθῶμεν εἰς ὕπνον βαθύν.

Τὴν παρατήρησιν ταύτην ἔκαμον ὁ ἴδιος ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου.

Ὅταν εὑρίσκωμαι εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην, καθ' ἣν καίπερ ὑπὸ τοῦ ὕπνου καταληφθείς, δὲν ἔχασα ἀκόμη τὴν συναίσθησιν τῆς ὑπάρξεώς μου, βλέπω πολλάκις νὰ ἀναδύωσιν αἴφνης ἔμπροσθέν μου φασματώδεις μορφαί. Δύναμαι νὰ διακρίνω τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου, τὸ στόμα, τὴν ῥῖνα, τὰς παρειάς, πρὸ πάντων δὲ διακρίνω εὐκρινῶς τοὺς ὀφθαλμούς.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο περιστατικὸν ὑποστηρίζει τὴν ἀνωτέρω δοθεῖσαν ἐξήγησιν περὶ τοῦ ὅτι δηλαδὴ ὅλα τὰ φαινόμενα, ἔστω καὶ ἂν παρουσιάζωνται ἡμῖν ὅταν ἤμεθα ἔξυπνοι, ἢ ὅταν κοιμώμεθα, ἢ ὅταν νυστάζωμεν, παράγονται ὅλα ἀποκλειστικῶς διὰ τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου.

Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὀφθαλμιατροῦ, τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μετέρχομαι μὲ ἀναγκάζει νὰ ἐξετάζω τοὺς ὀφθαλμοὺς μετ' ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ εἰς αὐτοὺς πρὸ πάντων νὰ προσέχω ὁσάκις ἐν οἱονδήποτε πρόσωπον παρουσιάζεται ἔμπροσθέν μου.

Εἰς τὰ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μου λοιπὸν ἐνυπάρχοντα ἀναμνηστικὰ κέντρα οἱ ὀφθαλμοί εἶνε λίαν βαθέως ἐντετυπωμένοι, ἐὰν δ' ἐρεθισθῇ ποτε τὸ κέντρον καὶ λάβω ἐγὼ συνείδησιν τοιαύτης τινὸς ἀναμνηστικῆς εἰκόνος, τῆς εἰκόνος ταύτης, ἤ, κάλλιον εἰπεῖν, τοῦ φαινομένου τούτου θὰ φανῶσι πρὸ ἐμοῦ μετὰ μείζονος εὐκρινείας καὶ ζωηρότητος οἱ ὀφθαλμοί.

Μέχρι τοῦδε ὡμιλήσαμεν περὶ τῆς καταστάσεως ἐκείνης, καθ' ἣν παρίστανται πρὸ ἡμῶν ἀπατηλαὶ εἰκόνες, παραχθεῖσαι ἐκ τοῦ ὑπερμέτρου ἐρεθισμοῦ τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου. Δύναται ὅμως νὰ συμβῇ καὶ τὸ ἐναντίον.

Τὸ κέντρον τῆς ὀπτικῆς ἀναμνήσεως δύναται νὰ παύσῃ λειτουργοῦν καὶ ἐργαζόμενον, τότε δὲ γεννῶνται τὰ θαυμασιώτατα τῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα ἠρχίσαμεν πράγματι νὰ ἐννοῶμεν μόλις κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους.

Ἐὰν λείψῃ ἡ ἐνέργεια τοῦ κέντρου τῆς ὀπτικῆς ἀναμνήσεως, χάνομεν καθ' ὁλοκληρίαν πᾶσαν ἔννοιαν καὶ κρίσιν περὶ παντὸς ὅ,τι ἔχομεν ἴδῃ. Οἱ τοιοῦτοι ἀσθενεῖς δὲν εἶνε τυφλοὶ ἀπ' ἐναντίας μάλιστα βλέπουν πολὺ καλά, πλὴν δὲν ἔχουν καμμίαν ἰδέαν περὶ τοῦ τί κυρίως βλέπουν.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αἱ παραστάσεις τῶν ὑπνωτιστῶν μοὶ παρέσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδω ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἔβλεπον μέν, ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζον τί ἔβλεπον. Εἶδον ἀνθρώπους ὑπνωτιζομένους, οἵτινες ἐδάγκανον σάπωνα, τὸν ὁποῖον τοῖς ἐνεχείριζεν ὁ ὑπνωτιστὴς διαβεβαιῶν αὐτούς, ὅτι ὁ σάπων ἦτο μῆλον. Εἶδον ἄλλους

(1) Πρβλ. Ὁ ἐγκέφαλος καὶ τὰ ὄνειρα ὑπὸ Θ. Χ. Φλωρᾶ. Ἐπιφυλλὶς τοῦ ὑπὸ ἡμερομ. 13 Ἰανουαρίου 1883 φύλλου τῆς περγεσταίας Κλειοῦς.

σύροντας ῥάβδον ὑπὸ τὰ σκέλη καὶ περιερχομένους τὸ δωμάτιον, ἔχοντας δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπνωτιστοῦ δοθεῖσα αὐτοῖς ῥάβδος ἦν ἵππος καὶ αὐτοὶ οἱ ἀναβάται αὐτοῦ.

Ὅ,τι ἐδῶ παρουσιάζεται εἰς τὸ δωμάτιον ὡς διασκεδαστικὸν θέαμα τὸ βλέπει ὁ ἰατρὸς συχνάκις παρὰ τοῖς πελάταις του.

Ἐσχάτως ἐνοσήλευσα κύριον, ὁ ὁποῖος ἔσχε τὴν ἀτυχίαν νὰ χάσῃ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ ἐνθυμῆται παν ὅ,τι εἶχεν ἴδῃ ἅπαξ. Ἡ διαγωγή του πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν οἰκείους ἦν λίαν περίεργος· ἐὰν συνήντα τὴν γυναῖκά του π. χ. καθ' ὁδὸν ἢ ἐν τῇ οἰκίᾳ, δὲν προσεῖχε καθόλου εἰς αὐτήν, οὔτε τὴν ἀνεγνώριζε κἂν ὡς τὴν γυναῖκα του. Μόνον δὲ ὅταν αὕτη τῷ ὡμίλει, ὅταν ἤκουε τὴν φωνήν της καὶ ὁ ἦχος αὐτῆς ἠρέθιζε τὸ ὑγιὲς κέντρον τῆς ἀκουστικῆς ἀναμνήσεως, τοτε ἐνεθυμεῖτο ὁ ἀτυχὴς οὗτος ἄνθρωπος, ὅτι εὑρίσκετο πλησίον τῆς γυναικός του.

(Κατὰ τὸν καθηγητὴν H. Magnus)

Θ. Χ. Φλωρας

Η ΑΔΟΞΟΣ ΔΟΞΑ

- ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ -

Ἀπὸ τῆς πρώτης ἀκόμη ἡλικίας, λέξεις τινὲς ἐνεχαραχθησαν τόσῳ βαθέως εἰς τὴν μνήμην μου, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ τας ἀκούσω σήμερον ἢ νὰ τας ἐνθυμηθῶ ἄνευ μυχίας τινὸς καὶ τρυφερας συγκινήσεως. Εἶνε δὲ αὗται πρὸ πάντων ᾄσματα δι' ὧν μ' ἀπεκοίμιζεν ἡ τροφὸς καὶ ἡ μήτηρ, κείμενα ἐκ τῶν πρώτων μου βιβλίων, ὀνόματα χωρῶν, ὧν μ' ἐμάγευσαν αἱ περιγραφαί, καὶ ἄλλαι τινὲς λέξεις ἀδιάφοροι μέν, πλὴν μετὰ ζωηρῶν ἀναμνήσεων συνδεδεμέναι.

Δὲν τας ἀναγράφω ἐνταῦθα, διότι δὲν θὰ τας αἰσθανθῇ ἐπίσης ὁ ἀναγνώστης. Ἔπρεπε νὰ γνωρίζω εἰς ἀντιπαραβολὴν τὰς λέξεις, αἱ ὁποῖαι συγκινοῦσι καὶ αὐτόν· διότι παρὰ πᾶσιν, εἷς μόνος ἦχος, ὅπως μία ὀσμή, ὅπως μία ὄψις, δύναται πολλάκις ν' ἀναπαραστήσῃ σειρὰν παρωχημένων σκηνῶν, τεθαμμένων αἰσθημάτων καὶ σκέψεων. Ἀλλ' ἐγὼ αἰσθάνομαι μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ ἓξ γαλλικὰς λέξεις, τὰς ὁποίας χαράσσω ἤδη μ' ἕνα παλμὸν τῆς καρδίας μου:

Aux grands hommes la Patrie reconnaissante.

Ὁλόκληρος συγκινητικὴ ἐποποιία, ποίημα τρυφερόν, λόγος ἐνθουσιώδης εἶνε δι' ἐμὲ τὸ ἁπλοῦν ἀλλ' ἰσχυρὸν γόητρον, τὸ ὁποῖον μοὶ προξενοῦσιν. Εἰς τὴν συχνὴν των ἀνάμνησιν παρελαύνουσιν εὐθὺς ἐνώπιόν μου ὅσαι συμπτώσεις καὶ περιστάσεις θαυμασταί, ὅσαι σκηναὶ παραδοξοι, ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου ἀκόμη νεότητος, προξέδωκαν τοιαύτην ἰσχὺν εἰς τὰς ξένας ταύτας λέξεις. Καὶ νομίζω ὅτι, ἐὰν διηγηθῶ σήμερον τὴν ἱστορίαν των, θ' ἀπαλλαχθῶ τῆς συχνῆς ἀναμνήσεώς των καὶ τῆς ψυχοβόρου ρέμβης, εἰς τὴν ὁποίαν πολλάκις μὲ ρίπτουσιν.

* *

Ἤμην ὀκταετής, ὅτε κατῴκει πλησίον μας πτωχὴ ἀλλ' ἔντιμος οἰκογένεια, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἠγάπων νὰ συχνάζω. Ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς μου ἡλικίας, δὲν με εἵλκυεν ἐκεῖ τόσον ἡ κόρη τοῦ οἴκου, συμπαθὴς ὠχρόλευκος νεᾶνις, πρὸς τὴν ὁποίαν βραδύτερον ἐξεδηλώθη ὁ πρῶτός μου ἔρως,—ὅσον ἡ εὐάρεστος συναναστροφὴ τῆς μάμμης, μητρὸς τῆς οἰκοδεσποίνης, γραίας ἤδη ἑξηκοντούτιδος, ἀλλ' ἐκ τῶν ζωηρῶν ἐκείνων καὶ τόσον ἀγαπητῶν. Δὲν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ τὴν ἰσχυρὰν συμπάθειαν, ἥτις συχνότατα συνδέει τοὺς γέροντας μετὰ τῶν παιδίων· ἀλλ' ἔκτακτος θὰ ἦτο ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἥτις μὲ διηγήσεις μόνον καὶ μὲ συμβουλάς, σπανιώτατα δὲ μὲ γλυκίσματα καὶ μὲ ὀπώρας, μ' ἐσαγήνευεν ὥστε νὰ την προτιμῶ πάσης ἄλλης διασκεδάσεως. Πῶς ἠγάπων νὰ συσπειρῶμαι παρὰ τὰ γόνατά της, νὰ κρατῶ τὴν λευκήν της, παχουλὴν χεῖρα, καὶ ν' ἀκούω τὴν γλυκεῖάν της, μεταλλικὴν φωνήν, καὶ ὅταν ὁ ἄνεμος συνέστρεφεν ἔξω τὴν βροχήν, καὶ ὅταν ὁ ἥλιος ἐτόξευε τὰς φλογεράς του ἀκτῖνας. Ἀκόμη νομίζω ὅτι βλέπω ἐνώπιόν μου τοὺς γλαυκοὺς της ὀφθαλμοὺς τοὺς ἐκφραστικούς, τὴν πολιὰν ἀλλὰ πλουσίαν της κόμην, τὴν σεμνὴν μέλαιναν ἐνδυμασίαν καὶ τὴν κιτρίνην ταμβακοθήκην...

Μοὶ ἀπηγόρευσαν νὰ την βλέπω, ὅταν ἠσθένησε βαρέως. Μίαν πρωίαν τοῦ θέρους πολὺ ἐσπευσμένοι μὲ ἀπέστειλαν εἰς τὴν ἐξοχήν, ὅπου ἔμεινα ἐπί τινας ἡμέρας... Ἐπὶ πολὺν χρόνον μοὶ ἀπέκρυπτον οὕτω τὴν συμφοράν, ἥτις μ' ἀπεστέρει τῆς γηραιᾶς μου φίλης· ἀλλ' ἐπὶ τέλους καμφθέντες εἰς τὰς παρακλήσεις μου, μοὶ ἔδωκαν νὰ ἐννοήσω ὅτι ἡ μάμμη ἐκοιμᾶτο πρὸ πολλοῦ ὕπνον αἰώνιον, ὑπὸ τὸ χῶμα τοῦ νεκροταφείου...

* *

Διέτρεχον τὴν ἡλικίαν καθ' ἣν εὐκόλως λησμονοῦνται αἱ συμφοραί.

Ἡμέραν τινὰ γλυκεῖαν τῆς ἀνοίξεως, ἐξῆλθον εἰς τὸν συνήθη περίπατον μετὰ τῆς Μαρίας, στυγνῆς τινος γεροντοκόρης, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ὁποίας μὲ εἶχον ἐμπιστευθῆ οἱ γονεῖς μου. Μοὶ ἤρεσκε πολὺ ἡ ὡραία ἐξοχικὴ ὁδὸς τοῦ νεκροταφείου, καὶ συχνάκις ἐδῶ ἐκάμναμεν περίπατον. Αὐτὴν ἐτράπημεν καὶ σήμερον, μετ' ὀλίγον δ' εὑρέθημεν πρὸ τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας τοῦ κήπου τῶν νεκρῶν. Εἰσήλθομεν.

Τὰ λευκὰ μνημεῖα τῶν πλουσίων καὶ οἱ μέλανες σταυροὶ τῶν πτωχῶν ἀνέκυπτον συμπεφυρμένα μέσῳ ἀφθόνου πρασιᾶς, τὴν ὁποίαν ἡ ἄνοιξις εἶχε στολίσει διὰ πολυχρόων ἀνθέων. Ὁ

ἥλιος ἔδυε· τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν πέριξ τῶν κυπαρίσσων.

Ἠκολούθησα κατὰ τὸ σύνηθες τὴν δίοδον, ἥτις ἤγε πρὸς τὸ μνημεῖον τῆς ἀδελφῆς μου, μικρᾶς ἀποθανούσης καὶ τεθαμμένης ἐκεῖ ἀπὸ πέντε ἐτῶν. Ἔβλεπον ἐνίοτε τὸν πατέρα μου καὶ τὴν μητέρα μου ἐρχομένους καὶ κλαίοντας πρὸ τῆς μικρᾶς ἐκείνης στήλης, φρασσομένης ὑπὸ κιγκλίδων, ἐφ' ἧς ἔστιλβον χρυσᾶ γράμματα· ἀλλ' ἐξομολογοῦμαι ὅτι δὲν ἐνόουν καλὰ τί συμβαίνει. Καὶ ἐὰν εἰσερχόμενος εἰς τὸ νεκροταφεῖον ἐμιμούμην καὶ ἐγὼ τοὺς γονεῖς μου, ἐπλησίαζον τὸν τάφον ὄχι τόσῳ διὰ νὰ κλαύσω, ὅσῳ διὰ νὰ θαυμάσω ἀκόμη μίαν φορὰν τὸν μικρὸν ἄγγελον, τὸν εἰκονιζόμενον ἐπὶ τοῦ μαρμάρου, καὶ νὰ συλλαβίσω τὴν χρυσῆν ἐπιγραφήν:

Εἰσῆλθεν, ἔκλαυσε—καὶ ἰδοὺ ἡ ζωή της.
Ἔκλαυσεν, ἐξῆλθε—καὶ ἰδοὺ ὁ θάνατός της.

Πολλάκις ἐκεῖ παρὰ τὸ μνῆμα ἔτρεχον, ἔπαιζον, ἔδρεπον ἄνθη καὶ ἤδον φαιδρὸς μετὰ τῶν πτηνῶν.

Ἔμεινα ἐπ' ὀλίγον ἐστηριγμένος ἐπὶ τοῦ φραγμοῦ καὶ κατόπιν, παρακολουθούμενος ὑπὸ τῆς Μαρίας, ἤρχισα νὰ πλανῶμαι ἀπὸ τάφου εἰς τάφον. Ἐν τῇ ἀσκόπῳ ταύτῃ περιπλανήσει εὑρέθην αἴφνης ἐνώπιον ἐπιμήκους σωρείας χώματος, παρὰ τὴν ἄκραν τῆς ὁποίας ἦτο ἐμπεπηγμένος μέλας ξύλινος σταυρός. Ἦτο καινουργὴς καὶ κομψότερος τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτο ἴσως κατεδέχθην νὰ κύψω πρὸ τῶν λευκῶν του γραμμάτων. Θεέ μου! τί ἠσθάνθην ὅταν ἀνέγνωσα τὸ ὄνομα τῆς γηραιᾶς μου φίλης, τῆς πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἀποθανούσης... Τὸν ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὸν πενιχρόν, τὸν ἀπαίσιον τάφον. Δύο ἀνθοδέσμαι ἔκειντο ἐπ' αὐτοῦ μεμαραμέναι· ὀλίγοι ἄνθρακες ἐσβεσμένοι, ἀποτεφρωμένοι ἐντὸς πηλίνου δοχείου... πορφυροῦν κάλυμμα ἐπέρριπτον ἐπὶ τοῦ ξηροῦ χώματος... αἱ ὕσταται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου.

Τὸ αἴσθημα τῆς λύπης, τὸ ὁποῖον εἰσεχώρησε βαθύτατα εἰς τὴν καρδίαν μου προὐκάλεσεν ὄχι τόσον ὁ θάνατος, ὅσον ἡ πτωχεία καὶ ἡ ἐγκαταλειψις τοῦ μνήματος ἐκείνου. Συνεχέετο ἐκεῖ μέσῳ χιλίων ἄλλων καὶ δὲν τὸ διέκρινεν οὐδὲ πλάξ ἐπιτύμβιος, οὐδὲ κυπαρισσος νεκρώσιμος...

Καὶ εἶπον πλήρης ἀπορίας: Διατί νὰ μὴ ἐγείρεται στήλη μαρμάρινος, δεικνύουσα τὸν τόπον, ἔνθα ἐτάφη ἡ πτωχή μου φίλη; διατί νὰ μὴ ἀναγράφωσι τὰς ἀρετάς της, περὶ τῶν ὁποίων ὡμίλουν ἀκόμη συγκεκινημένοι ὅλοι οἱ γνωρίσαντες αὐτήν; διατί νὰ μὴ φυτεύσωσι κυπαρίσσους καὶ ἰτέας καὶ νὰ σκιάσωσι τὸν τάφον, τοῦ ὁποίου τὸ χῶμα τὸ γυμνὸν καταφλογίζει τόρα ὁ ἥλιος; Πόσον ὡραῖον ἦτο τὸ μνημεῖον τῆς ἀδελφῆς μου, καὶ πόσον ὡραιότερα ἀκόμη τῶν πλουσίων τὰ μνήματα, τὰ ὁποῖα κοσμοῦσι προτομαὶ καὶ ἀγάλματα! Παρ' αὐτοῖς ἡ λύπη ἀποδιώκεται καὶ τὰ δάκρυα ξηραίνονται. Ἀρά γε δὲν ἠδύνατο νὰ ἦνε τοιοῦτο καὶ τὸ μνῆμα τῆς φίλης μου, νὰ γελῶ καὶ νὰ παίζω ἐπ' αὐτοῦ, ὅπως ἐπὶ τοῦ μνήματος τῆς ἀδελφῆς μου;

Ἀλλ' ἦτο πτωχὴ καὶ ἄσημος. Καὶ τὰ μνήματα τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἀσήμων δὲν διακρίνει φεῦ! ἢ χώματος σωρὸς καὶ σταυρὸς ἐκ ξύλου μέλας!...

* *

Ἐλαφρὰ ἀδιαθεσία ἐκώλυε τὴν μητέρα μου νὰ ἐξέλθῃ τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς. Ἡ λύπη μου ἦτο μεγάλη· διότι μόνον τὴν Κυριακὴν ἠδυνάμην ν' ἀποσείσω εὐχαρίστως τὸν ὀχληρὸν ζυγὸν τῆς Μαρίας, τῆς καθημερινῆς συνόδου μου, καὶ νὰ ἐξέλθω μετὰ τῆς μητρός μου, παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς ὁποίας ἐβάδιζον ἀξιοπρεπής, ὡς μικρὸς κύριος, χαιρετῶν μεθ' ἱππότικῆς ὑπερφροσύνης. Τὴν Κυριακὴν ἐκείνην τί θὰ ἐγινόμην; Πάλιν μὲ τὴν Μαρίαν, τὴν στυγνὴν γεροντοκόρην;

Ὁ πατήρ μου ἐνόησε, φαίνεται, τοὺς ἀνησύχους διαλογισμούς μου, καὶ θέλων ν' ἀναπληρώσῃ τῆς μητρὸς τὴν στέρησιν, δι' ὅσην ἐπιμέλειαν καὶ τάξιν ἐδείξα διαρκούσης τῆς ἑβδομάδος, μὲ παρέλαβε μαζί του εἰς τὸν περίπατον. Ἐξήλθομεν ἐν χαρᾷ.

Καθ' ὁδὸν ἐκράτουν ἐκ τῆς χειρὸς τὸν πατέρα μου καὶ τὸν ἠκολούθουν ἐν σιγῇ, μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι διευθυνόμεθα πρὸς τὴν Πλατείαν, ἔνθα ἀνέμελπεν ἡ μουσική. Ἀλλ' εἰς τὴν πρώτην διασταύρωσιν ὁ πατήρ μου ἀντὶ νὰ λάβῃ τὴν πρὸς τὴν Πλατεῖαν ἄγουσαν, ἐτράπη τὴν ἀντίθετον.

«Γιὰ ποῦ;» Τὸν ἠρώτησα ἔκπληκτος· «δὲν παμε 'ς τὴ μουσική;

— Κατόπιν· ἔλα πρῶτα ἕως ἐδῶ, ποῦ ἔχω μίαν ἐργασίαν».

Τῷ ὄντι ἐπείγουσα ἐργασία θὰ ἐκαλει τὸν πατέρα μου τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς εἰς τὴν ἀπόκεντρον ταύτην συνοικίαν, τὴν ὁποίαν πρώτην φορὰν ἔβλεπον. Αἱ ὁδοὶ τὰς ὁποίας διηρχόμεθα ἦσαν σκολιαὶ καὶ ἔρημοι· ποῦ καὶ ποῦ γυναῖκες ἐφαίνοντο εἰς τὰ παράθυρα, καὶ εἰς μίαν γωνίαν ἑσμὸς παιδίων ἔπαιζον γελῶντα καὶ ἔκαιον πυραύλους καὶ πυροκρότα.

Προχωροῦντες εὑρέθημεν εἰς μικρὰν τριγωνοειδῆ πλατεῖαν, ὅπου ἅμαξαί τινες ἀπεζευγμέναι τοὺς ἵππους, ἑστάθμευον πρὸ μεγάλης καὶ ὡραίας οἰκίας. Ὀλίγα παιδία περιεκύκλουν φαιδρῶς ἕνα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἀνέκρουε διὰ στροφάλου ἓν ὄργανον βραγχνόν, καὶ προσεκάλει τοὺς ἀραιοὺς διαβάτας νὰ ἴδωσι τὰ θαυμάσια τοῦ κόσμου ὑπὸ τοὺς φακοὺς τοῦ πανοράματός του. Ἡ αὐταπάρνησις καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ ἀν-

θρώπου ἦσαν ἄξια κρείττονος τύχης. Ἦτο γαργαλιστική ἡ πρόσκλησίς του, μὲ τὴν θέρμην καὶ μὲ τὰς ὑποσχέσεις δι' ὧν τὴν συνώδευε· παρέκειτο δ' ἐκεῖ ἐπὶ τρίποδος προκλητικὸν πολύχρωμον κιβώτιον, ἐν σχήματι οἰκίας μὲ παράθυρα καὶ ἐξώστας, πλῆρες ἐζωγραφημένων πόλεων καὶ μαχῶν καὶ ναυμαχιῶν, τὰς ὁποίας βλέπουν μετ' ἐκπλήξεως τὰ παιδία μεγεθυνομένας διὰ τῶν φακῶν τῆς προσθίας πλευρᾶς.

« Ὁρίστε, κύριοι, εἰς τὸ πανόραμα! » ἐφώνησεν ὁ ἄνθρωπος, μόλις μᾶς εἶδε.

« Πατέρα, νὰ ἰδῶ! » ἐψιθύρισα ἐγὼ παρακλητικῶς, διότι ἐκεντήθη πολὺ ἡ παιδική μου περιεργία.

Ὁ πατήρ μου δὲν ἠρνήθη. Καὶ ναὶ μὲν ἡ ψυχαγωγία τὴν ὁποίαν τῷ ἐζήτουν, ἦτο ἀπόλαυσις δι' ἀγυιόπαιδας μᾶλλον· πλὴν ὁ τόπος ἦτο ἔρημος, ἂν δὲ καὶ ἐγὼ ὁ ἔχων προώρους ἀξιώσεις, ἔβλεπον ἀντὶ δεκαλέπτου ὅσα θαυμάσια ἐπηγγέλλετο ὁ ἔχων τὸ πανόραμα, ἡ ὡς μικροῦ κυρίου ὑπόληψίς μου ἐδῶ βεβαίως δὲν θὰ ἐκινδύνευεν . . .

* *
*

Ὁ ἄνθρωπος ἐξεπωμάτισε τὸν φακὸν καὶ τὸν ἐκαθάρισε. Πῶς ἐζήλευσαν τὰ πτωχὰ παιδία τὴν εὐτυχίαν μου, ὅταν ἐτοποθετήθην ἐπὶ τοῦ ξυλίνου ἀναβάθρου καὶ προσήλωσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς ὑάλου. Δὲν ἐγνώριζον ἀκριβῶς περὶ τίνος πρόκειται, καὶ ἔσπευδον μετ' ἀγωνιώδους περιεργίας. Ὁ ἄνθρωπος ἔστρεφε μὲ τὴν μίαν χεῖρα τὸ ὄργανόν του, πληροῦν τὴν μικρὰν πλατεῖαν διακεκομμένου τινὸς στροβίλου, καὶ μὲ τὴν ἄλλην ἔσυρεν ἀλληλοδιαδόχως τὰ σχοινία, δι' ὧν ἤλλαζον αἱ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου εἰκόνες. Ὁ πατὴρ ἵστατο ἐκεῖ που περιμένων.

« Ἐδῶ βλέπετε τὴν μεγάλην ναυμαχίαν τῆς Ναύπακτος, ποῦ ἔγεινε στοὺς 1840 πρὸ Χριστοῦ . . . »

Καὶ ἔβλεπον θαλασσαν εὐρύχωρον, πλοῖα μικρὰ μετὰ μεγάλων, καπνοὺς καὶ φλόγας, στρατιώτας καὶ σημαίας . . .

«Ἐδῶ βλέπετε τὰς Ἀθήνας, τὴν πρωτεύουσαν . . .»

Καὶ ἔβλεπον τὰς μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομάς, τὰ Ἀνάκτορα, τὴν Ἀκρόπολιν, τοὺς λόφους καὶ τὰ βουνὰ τῆς ἰοστεφάνου πρωτευούσης. Ἡ ἐντύπωσίς μου ὑπῆρξε ζωηρά· ὅταν βραδύτερον ἔβλεπον μακρόθεν τὰς Ἀθήνας, εἰς τὸ πρῶτον βλέμμα ἐνεθυμήθην τὴν χαρτίνην πόλιν τοῦ πανοράματος.

Οὕτως εἶδον ἀλλεπαλλήλως τὴν Νεάπολιν φωταγωγημένην, τὴν ἔκρηξιν τοῦ Οὐεσουβίου, τὸν πόλεμον τῆς Κριμαίας, τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου. Πλὴν τὰς εἰκόνας ταύτας, εἰς τὰς ὁποίας ὁ φακὸς καὶ ἡ φαντασία μου ἔδιδον διαστάσεις φυσικάς, δὲν ἔβλεπον μετὰ πολλῆς ἐναργείας. Σκιὰ ἐφέρετο ἐπ' αὐτῶν, καὶ μετὰ κόπου ἠδυνάμην νὰ διακρίνω τὰ συγκεχυμένα ἀντικείμενα, μέσῳ τοῦ καπνοῦ τῶν μαχῶν καὶ τῶν ἐκρήξεων. Καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς Νεαπόλεως φωταγωγημένης ἐχέετο νὺξ μελανή· καὶ ἐπὶ τῶν Ἀθηνῶν γλαυκὸς ἀλλὰ βαθὺς ὁρίζων ἐφήπτετο τῶν κύκλῳ βουνῶν. Κατήφεια, ἡμίφως, μελαγχολία. Ἀλλὰ τὰ πάντα μετεβλήθησαν, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔσυρεν ἓν ἄλλο σχοινίον καὶ μοὶ εἶπε μετὰ τοῦ συνήθους στόμφου:

«Ἐδῶ βλέπετε τὸ Πάνθεον, μιὰ μεγάλη ἐκκλησία στὸ Παρίσι, ποῦ εἶνε μέσα θαμμένοι ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου....»

Ἤδη μετήλλαξε σκοπὸν καὶ τὸ ὄργανον, ἀναδίδον γοργοὺς ἤχους ἐμβατηρίου. Διέστειλα μετ' ἐκπλήξεως τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸ τοῦ φακοῦ, διότι ἔβλεπον θέαμα ἔξοχον. Ἡ εἰκὼν ἦτο λαμπρά· ὁ ὁρίζων αὐτῆς μέγας, ἐλεύθερος, διαυγής, ἐπορφυροῦτο ὑπὸ τῆς δύσεως· ἀραιὰ νεφύδρια ἐκεῖ κάτω ἐφλόγιζον αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου· καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὑψοῦτο δεσπόζον καὶ ἐπιβλητικὸν ἓν οἰκοδόμημα εὐρύ, μὲ τὰς στήλας του, μὲ τὸν θόλον του, μὲ τὸ ἀέτωμά του. Οὔτε καπνός, οὔτε νύξ, οὔτε σκιά. Διαύγεια καὶ μεγαλεῖον περιέβαλλε τὴν εἰκόνα. Ἐν ᾧ τὴν ἔβλεπον ἀπλήστως, σχεδὸν ἐν ἐκστάσει, ὁ ἄνθρωπος ἡτοιμάσθη νὰ σύρῃ τὸ σχοινίον.

«Στάσου ἀκόμη, περίμενε!» τῷ εἶπον ζωηρῶς, κρατήσας τὴν χεῖρά του. Καὶ ὁ ἄνθρωπος περιέμεινεν.

Οἱ ὀφθαλμοί μου εἶχον προσηλωθῆ ἐπὶ τοῦ ἀετώματος. Μοὶ ἐφάνη ὅτι διέκρινα ἐπ' αὐτοῦ σημεῖα τινά, ὡς γράμματα, ὡς τάφου ἐπιγραφὴν χρυσίζουσαν· καὶ μετὰ δυσκολίας ἐσυλλάβισα τὰς λέξεις:

Aux grands hommes la patrie reconnaissante.

* *
*

Ἐψέλλιζον τότε τὴν γαλλικήν· ἐκ τῶν ὀλίγων δὲ λέξεων, τὰς ὁποίας ἐνόουν, ἦσαν κατὰ σύμπτωσιν καὶ αἱ ἐπὶ τοῦ Πανθέου ἀναγεγραμμέναι. Ἀμέσως, δὲν ἠξεύρω πῶς καὶ διατί, κατενόησα ὅλην τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν ἐνέκλειον· συνησθάνθην ὅτι ἐσήμαινον κάτι τι πολὺ θαυμαστότερον καὶ ὑψηλότερον τῶν συνήθων γαλλικῶν φράσεων *Souvenir d'amitié*, ἢ *Pensez à moi*, τὰς ὁποίας μοὶ ἐκέντων ἐπὶ διατρύτου χάρτου, μόνον διὰ νὰ μιμηθῶσι τὰς μεγαλητέρας των ἀδελφάς, αἱ σπιθαμιαῖαι φίλαι μου. Ἀγνοῶ τίνος ἕνεκεν ἐπῆλθεν ἀμέσως εἰς τὸν νοῦν μου τὸ Νεκροταφεῖον μὲ τῶν μαρμαρίνων μνημείων τὰς χρυσᾶς ἐπιγραφάς, καί, εἰς ἀντίθεσιν, τῶν ξυλίνων σταυρῶν τὰ λευκὰ γράμματα...

(Ἕπεται τὸ τέλος). ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Εἰς τὸν πρόλογον τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* περὶ Παπουλάκη πραγματείας λόγον ποιούμενος περὶ τῆς ἀτελείας τῶν μέσων τῆς συναγωγῆς καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν πηγῶν, ἐξ ὧν ἀρύομαι τὴν ὅλην τῶν Χρονικῶν τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος ἔγραφον ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς: «Ἐνδέχεται νὰ ὑπέπεσα εἴς τινας ἀνακριβείας ἀνεγομένας ὅμως μᾶλλον περὶ τὰς λεπτομερείας ἢ περὶ τὰ οὐσιώδη καὶ τὰ κυριωδέστερα. Ἀλλ' ἡ ἐξέλεγξις καὶ ἐπανόρθωσις τῶν ἀκουσίων τούτων σφαλμάτων μου θὰ παράσχῃ ἀφορμὴν ἴσως εἰς τοὺς εἰδημονεστέρους μου νὰ ἐργασθῶσι φιλοτίμως πρὸς καθορισμὸν ἀκριβέστερον τῶν ἱστορικῶν γεγονότων.»

Μετ' εὐχαριστήσεως βλέπω ὅτι ἡ ἐπιθυμία μου αὕτη ἤρχισεν ἤδη νὰ πραγματοποιῆται Ὁ κ. Ἰωάννης Ν. Πήλικας δι' ἀβρόφρονος ἐπιστολῆς του εὐηρεστήθη νὰ μοὶ πέμψῃ ἀπόσπασμα τῶν ἀνεκδότων ἀπομνημονευμάτων τοῦ θείου του Σπυρίδωνος Πήλικα, καθηγητοῦ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν διατελοῦντος. Ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τούτου ἐμφαίνεται ὅτι ὑπέπεσα εἰς μικρὰν ἀνακρίβειαν γράψας εἰς τὸ τελευταῖον μέρος τῆς πραγματείας μου ὅτι ἡ κατὰ τοῦ Παπουλάκη κατηγορία σιωπηρῶς ἀνεστάλη, διότι ἀπενεμήθη εἰς αὐτὸν ἀπεναντίας πλήρης χάρις· ἀνακριβῶς ὅμως ἐπίσης φέρεται ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν ὅτι ἐστάλη εἰς περιορισμὸν ἐν τῇ μονῇ τῆς Θήρας, διότι ὁ μοναχὸς περιωρίσθη εἰς τὴν ἐν Ἄνδρῳ μονὴν τῆς Παναχράντου.

Τ' ἀποσπάσματα ταῦτα ὡς περιέχοντα πολλὰς περιέργους πληροφορίας περὶ τῶν σκέψεων τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης ὡς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Παπουλάκη καὶ τὴν ἑτέραν σύγχρονον τοῦ ἱεραποστόλου Κίγκ, κρίνω καλὸν νὰ δημοσιεύσω εἰς τὴν *Ἑστίαν*, ἄκρως χαίρων διότι ἐγενόμην ἀφορμὴ νὰ γνωσθῇ ὅτι ὑπάρχουσιν ἀνέκδοτα ἀπομνημονεύματα ἀνδρὸς σοφοῦ διαπρέψαντος ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ πολιτικῇ, δυνάμενα νὰ διαφωτίσωσι πολλὰ σκοτεινὰ σημεῖα τῆς σπουδαιότητης διὰ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν περιόδου ἐκείνης καὶ εὐχόμενος νὰ μὴ μείνωσιν ἐπὶ πολὺ εἰσέτι ἀδημοσίευτα.

Χαραλάμπης Ἄννινος.

. . . Ἀπ' ἀρχῆς, ὅτε ἐσύστησα τὰ κακουργιοδικεῖα καὶ ἤρχισαν τὰς ἐργασίας των ἀνέφερα περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Παπουλάκη εἰς τὸν Βασιλέα, τοῦ ἔδειχνα τὴν βεβαιότητα σχεδὸν τῆς ἀθωώσεως του ἀπὸ τοὺς ἐνόρκους, καὶ διότι οἱ μάρτυρες δὲν θὰ ἐμαρτύρουν, καὶ διότι οἱ συνένοχοι ὅλοι ἀμνηστεύθησαν, καὶ διὰ τὰς προλήψεις τοῦ κόσμου· διὰ τὴν βεβαιότητα ταύτην καὶ εἰς τὸ πρὸ ἐμοῦ συστηθὲν κακουργιοδικεῖον εἶχεν ἀναβληθῇ ἡ δίκη των ἐπίτηδες ἀπὸ τὸν Εἰσαγγελέα· ὅτι καὶ τώρα ἔπρεπε νὰ καταφύγωμεν εἰς τὸ αὐτὸ μέτρον, ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἐξόδων τῆς δίκης, δύο ἢ τρεῖς χιλιάδες δραχμῶν, εἰμαι συστηματικῶς ἐναντίος εἰς τοιαύτας ἐπίτηδες ἀναβολάς, αἱ ὁποῖαι βλάπτουν τὴν ὑπόληψιν τῶν δικαστηρίων καὶ τῆς Εἰσαγγελίας. Ὅθεν καὶ προφορικῶς τὸν ἐδῶ Εἰσαγγελέα καὶ τὸν Εἰσαγγελέα τῶν Πρωτοδικῶν Ναυπλίας παρήγγειλα γενικῶς νὰ μὴ ζητοῦν ἀναβολὰς χωρὶς λόγον, στηριζόμενον εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως . . . Ὅθεν καὶ προτήτερα τὸ Ὑπουργεῖον ἔκλινε νὰ δώσῃ τὴν ἀμνηστείαν, ἀλλ' ἀφ' οὗ δικασθῇ ἀπὸ τὸ Πλημμελειοδικεῖον διὰ τὴν χωριστὴν πρᾶξιν, διὰ τὴν ὁποίαν καὶ χωριστὰ εἶχε παραπεμφθῇ ἀπὸ τὸ ἀρμόδιον συμβούλιον τῶν Πλημμελειοδικῶν, καὶ καταδικασθῇ, ὡς εἶναι πιθανώτατον, διότι αν ἐδίδετο προτοῦ, θὰ ἐζήρχετο τῆς φυλακῆς ὁ Παπουλάκης καὶ ἐγεννοῦντο νέοι κίνδυνοι διαταράξεως τῆς κοινῆς τάξεως. Ἐγὼ ὅμως ἤμουν γνώμης καὶ διὰ τὸ πλημμέλημα νὰ ἀμνηστευθῇ. Παρῆλθεν ἀρκετὸς καιρὸς καὶ ἐλησμόνησεν ὁ κόσμος τὸ κακόν, ἀλλὰ τώρα ὅτε ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἐνεργεῖ τόσα ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδόξου Θρησκείας, ὑπὲρ τοῦ κλήρου καὶ τῶν Χριστιανῶν, ἡμεῖς νὰ δικάζωμεν διὰ θρησκευτικοὺς λόγους ἕνα ἱερωμένον, μοῦ ἐφαίνετο ἀντιπολιτικόν. Ὁ Βασιλεὺς δὲν ἦτο ἐναντίος, ἀλλ' ἐφοβεῖτο τὰς συνεπείας τῶν ῥαδιουργιῶν τοῦ Παπουλάκη καὶ τῶν πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος, ὅσοι ὡς ἀφορμὴν ταραχῶν καὶ ἀντιπολιτεύσεως λαμβάνουν τὰ θρησκευτικά. Ἀντέταττον τὴν μεταβολὴν τῶν καιρῶν, ὅτι σήμερον οἱ Εἰσαγγελεῖς τοῦ Βασιλέως νὰ κατηγοροῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἕνα κληρικὸν εἶναι ἡ κυρία καὶ οὐσιώδης ἔποψις. Μεγαλοφρονοῦσα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δύναται νὰ περιφρονήσῃ τὰς μικορραδιουργίας. Ἔπειτα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἠδύνατο νὰ τὸν τιμωρήσῃ πνευματικῶς, κλείουσα αὐτὸν εἰς ἕνα μοναστῆρι. Ἐροβεῖτο ὁ Βασιλεὺς μὴ ἡ ἀμνηστεία περιλαμβάνῃ καὶ τὸ πνευματικὸν ἁμάρτημα. Εἰς τὸ αὐτὸ ζήτημα ἐπανῆλθον πλέον παρὰ μίαν φοράν, ἔλαβε μέρος καὶ ἡ Βασίλισσα, ἡ ὁποία ἀπ' ἀρχῆς ἦτο ὑπέρ, τέλος τὸν κατέπεισε.

Μὲ εἶπε λοιπὸν νὰ τὸ φέρω εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον. Ἀλλ' εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὅλοι ἦσαν ἐναντίοι· ἤθελον νὰ δοθῇ ἕνα παράδειγμα. Βλέπων αὐτοὺς ἀκαταπείστους ἀπεφάσισα καὶ ἔστειλα εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον τὴν αἴτησιν παραπομπῆς εἰς ἄλλο δικαστήριον, τὴν ὁποίαν μοῦ διεύθυναν οἱ Εἰσαγγελεῖς, διότι εἰς Πάτρας ὅπου ἔμελλε νὰ δικασθῇ ἐφοβοῦντο ταραχάς. Ἀλλὰ ἔφερνα ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, καθόσον ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους νομοὺς ἐξεφράζοντο φόβοι δια τὴν ὑπόθεσιν ταύτην . . . Ἀλλ' εἰς μάτην· τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀπ' ἐναντίας, προτείνοντος τοῦ Παίκου, μ' ἐσύσταινε νὰ δώσω τὴν χάριν εἰς τὸν Κίγκ. Καὶ διὰ νὰ πεισθῶ μοῦ ἔστειλε ὅλην τὴν ἀλληλογραφίαν μὲ τὸν Μάρς τὸν ἀπεσταλμένον τῆς Ἀμερικῆς· ἡ αὐθάδεια τοῦ Μάρς ἦτο ἴση μὲ τὴν

ἀμάθειάν του. Ἔλεγε λοιπὸν ὁ Πάϊκος, πληροφορούμεθα ὅτι ὁ τωρινὸς Πρόεδρος ἀπεδοκίμασε τὸν τρόπον τοῦ Μάρς, εἶναι λοιπὸν συνετὸν νὰ κλείσωμεν αὐτὴν τὴν πληγὴν καὶ αὐτοθελήτως νὰ δώσωμεν τὴν χάριν, κατόπιν δὲ καὶ τὴν ἀποζημίωσιν διὰ τὸ οἰκόπεδόν του. Ἐγὼ ἐναντιονόμην διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Εἰς τὰς σημερινὰς περιστάσεις νὰ ἱκανοποιοῦμεν τὸν Ἀμερικανὸν Κίγκ διὰ ἐξύβρισιν τῆς θρησκείας μας καταδικασθέντα, καὶ νὰ δικάζωμεν τὸν Παπουλάκην δὲν εἶναι διόλου πολιτικόν. Ἦτο καὶ ἄτοπον, ἐγώ, δικηγόρος ἄλλοτε τοῦ Κίγκ ἐνώπιον ὅλων τῶν δικαστηρίων, νὰ εἶμαι καὶ ὑπουργὸς τῆς χάριτός του. Θὰ ἐφαίνετο ἔργον μερικόν, προσωπικῶν σχέσεων, καὶ ὄχι πολιτικῆς ἀνάγκης καὶ φρονήσεως. Ἐπανῆλθεν ὅμως πολλάκις τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον καὶ μαλιστα ὅταν ἠκούσθη ὅτι ἑτοιμάζετο νὰ ἔλθῃ εἰς Πειραιὰ νέος τῆς Ἀμερικῆς ἀπεσταλμένος. Ἠναγκάσθην λοιπὸν νὰ φέρω τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τὴν γνωμοδότησιν εἰς τὸν Βασιλέα. Ὅταν ὅμως μ' ἐρώτησε τὴν γνώμην μου, τοῦ εἶπα διὰ ποίους λόγους εἶμαι ἐναντίος. Ἦλθε καὶ ἡ Βασίλισσα· Μὲ εἶπε: Δὲν σοῦ συγχωρῶ ποτὲ ὅτι ὑπερασπίσθης τὸν Κίγκ.»—Ἀλλὰ ἀπήντησα, εἰς τὸ Βασίλειον τοῦ Ὄθωνος κανεὶς δὲν πρέπει νὰ στερῆται ὑπερασπίσεως νομίμου.—Τί θέλουν αὐτοὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα; Ἂς κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Μωαμεθανούς, τοὺς Εἰδωλολάτρας, ὄχι εἰς ἡμᾶς. Σπείρουν ζιζάνια, ὄχι ἀλήθειαν—Τὸ ἱερὸν τῆς ὑπερασπίσεως διακρίνει τὰς εὐνομουμένας Κυβερνήσεις, καὶ ἐκεῖνον, ὅστις εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ ἔθνους μου, ἔφερε τὰς παρηγορίας τῶν συμπολιτῶν του, δὲν ἔπρεπε νὰ τὸν ἐγκαταλείψω.

Ἔλεγα εἰς τὸν Βασιλέα: Ἡ πρότασις τοῦ Ὑπουργείου στηρίζεται εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν ἐξωτερικῶν σας σχέσεων, ἀλλ' αἱ ἐσωτερικαὶ σχέσεις εἶναι τὸ οὐσιῶδες. Ἂς ἔλθῃ ἡ ξένη ἀπάντησις καὶ τότε, ἂν ἐνδώσῃ ὁ Βασιλεύς, ὅλοι θὰ τὸ θεωρήσουν ἔργον ἀνάγκης καὶ δὲν θὰ πέσῃ ἡ κατηγορία εἰς τὸν Βασιλέα.

Ἡ Βασίλισσα κυρίως, ἀλλὰ καὶ ὁ Βασιλεὺς ἦτο μὲ τὴν γνώμην μου.

Ἀφ' οὗ ἦρχισε τὸ ἔξω κίνημα καὶ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἐνέδωσε πλέον εἰς τὴν χάριν τοῦ Παπουλάκη. Ἔγινε λοιπὸν καὶ αὐτὴ πλήρης καὶ ἐστάλη κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ Παπουλάκης εἰς τὸ Μοναστῆρι τῆς Σαντορίνης.

Τότε πλέον καὶ ἐγὼ ἄλλαξα γνώμην διὰ τὸν Κίγκ. Εἰς τὸν γενικὸν ἐνθουσιασμὸν ὅλων τῶν Ἑλλήνων, ὅταν ἔπνεεν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἐλευθερίας, τὸ ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὴν Αἴγιναν τὸν Κίγκ μὲ τὰ βοηθήματα τῶν Ἀμερικανῶν, ἐν ᾧ ἡ Ἑλλὰς ἐφαίνετο ἐγκαταλελειμμένη ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν κοινὴν γνώμην τῶν λαῶν προκατειλημμένη, ἀπὸ τὴν ἀντιπάθειάν των ἐναντίον τῆς Ῥωσσίας, καὶ ἑπομένως ἔστρεφε τὰ βλέμματά της παντοῦ ζητοῦσα βοηθὸν κανένα τοῦ δικαίου της, ἔπρεπε καὶ τὴν Ἀμερικὴν νὰ ἱκανοποιήσωμεν καὶ νὰ παύσωμεν μίαν ἀφορμὴν νὰ φωνάζουν οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος ὅτι δὲν εἴμεθα ἀνεξίθρησκοι.

. . . . Ἕνα πρωὶ ὁ Γ. Τερτζέτης μὲ εἶπεν ὅτι ὁ Κίγκ σήμερον ἑορτάζει τὴν ἑορτὴν τοῦ Βασιγκτων. Ἀμέσως συνέλαβα τὴν ἰδέαν νὰ τοῦ δοθῇ αὐθημερὸν ἡ χάρις· ἐπῆγα εἰς τὸν Βασιλέα, ἀλλὰ ἐργαζόμενος μὲ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν, ὡς τότε ἐσυνέβαινε, ὅλην τὴν ἡμέραν, μὲ εἶπε κατ' ἀρχὰς νὰ περιμένω, ἔπειτα νὰ ἐπιστρέψω, καὶ πάλιν μοῦ προσδιώρισε τὴν τρίτην ὥραν, τὴν τρίτην φορὰν ἀπόγευμα πλέον μὲ εἶπεν ὅτι δὲν εὐκαιρεῖ. Ἐλυπήθην ὅτι ἔχασα τὴν καλὴν εὐκαιρίαν καὶ δυσαρεστηθεὶς ὅτι δὲν μὲ ἐδέχθη, δὲν ἐπῆγα τὴν ἐπαύριον. Ὁ Βασιλεὺς μὲ προσεκάλεσε τὴν τρίτην ἡμέραν καὶ ὅταν τοῦ εἶπα τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον εἶχα ἔλθει τὴν πρώτην ἡμέραν.—Ὦ, εἶπε, καὶ ἐκτύπησε τὸ κεφάλι του, διατὶ νὰ μὴ ἔμβῃς, νὰ ἐπιμείνῃς νὰ μοῦ εἰπῇς ὅτι εἶχες κατεπείγουσαν ὑπόθεσιν;—Τὸν ἄρεσεν ὁ στοχασμὸς νὰ συνδέσωμεν τὴν χάριν μὲ τὴν ἑορτὴν τοῦ Βάσιγκτων...

Συνήνεσε καὶ ὁ Βασιλεὺς νὰ δοθῇ τοὐλάχιστον τώρα ἡ χάρις. Ἦτο παροῦσα καὶ ἡ Βασίλισσα καὶ σύμφωνος.—Ὅλα καλά, εἶπεν, ἕνα μόνον εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἶναι ἀνάρμοστον, σὺ νὰ δώσῃς τὴν ἀμνηστείαν σὺ ὁ ὑπερασπιστής του. Ξεύρεις; ὁ κόσμος δὲν σὲ ἐσυγχώρησεν ἀκόμη διότι τὸν ὑπερασπίσθης, καὶ ὅταν ἐδόθη ἡ ἀμνηστεία τοῦ Παπουλάκη εἶπεν, ἀμνηστεύει τὸν Παπουλάκην ὁ ὑπερασπιστὴς τοῦ Κίγκ!—Νομίζω ὅτι ὄχι τὸ κοινὸν ἀλλὰ πολλὰ ὀλίγοι. Ὁμολογῶ ὅμως τὸ ἄτοπον ἐγὼ νὰ δώσω τὴν χάριν. Καὶ ἂν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη, μόνος μου τὸ ἀνεγνώρισα πρὸ καιροῦ ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πολιτικὸν καὶ ἀναγκαῖον τῆς χάριτος εἶναι ἀναντίρρητον, παρακαλῶ τὸν Βασιλέα νὰ λάβῃ πρόνοιαν διὰ νὰ δοθῇ εἰς ὅλην της τὴν ἐντέλειαν. Εἶχεν ὀλίγον ἀπομακρυνθῇ ἡ Βασίλισσα. Μὲ ζωηρότητα ἀμέσως εἶπεν.—Ὄχι, ὄχι, δὲν κάμνει Βασιλεῦ!... Ὁ δὲ Βασιλεὺς εἶπεν—Ἀλλά, καὶ δὲν εἶναι λόγος σπουδαῖος παρκιτήσεως.—. . . .

Σπυριδων Πηλικας

Δύναταί τις νὰ καταστῇ ἀγαπητὸς εἰς πᾶσαν ἡλικίαν μεταχειριζόμενος τὰ ἁρμοζοντα εἰς ἑκάστην ἡλικίαν μέσα. Ἐν τῇ νεότητι διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀφικνεῖται τις εἰς τὴν καρδίαν, ἐν τῷ γήρατι διὰ τῆς καρδίας ἀφικνεῖται εἰς τὰς αἰσθήσεις.

Η ΕΚΔΙΚΗΣΙ
ΤΟΥ ΚΟΝΤΕ ΚΩΜΗ

Ἐστ' ἀρχαῖο καὶ θεόρατο
Παλάτι τοῦ Κώμη
Τὸ φῶς τους σκορπᾶνε
Περίσσια κεριά·
Χαρὰ δὲν ἀντήχησε
Ἐστοὺς θόλους του ἀκόμη·
Φωνάζουν, πετᾶνε
Χιλιάδες πουλιά.

Ὁ Κόντες τὴν κόρη του
Ἀπόψε παντρεύει,
Τὸν ἄντρα τῆς δίνει
Ποῦ ἐκείνη ἀγαπᾷ·
Σκληρὸς πλειὰ δὲ φαίνεται
Τὴν κόρη λατρεύει,
Τὴν πρώτη γαλήνη
Ποθεῖ 'ς τὴν καρδιά.

Τὰ πλήθη μαζώνουνται
Ἐμπρὸς 'ς τὸ παλάτι,
Τὴ νύφη νὰ ἰδοῦνε,
Νὰ ἰδοῦν τὸ γαμπρὸ
Τὴν ὥρα ποῦ θέβγουνε
Μ' ὁλόχαρο μάτι,
Γι' αὐτὸ 'χαριστοῦνε
Κι' αὐτὰ τὸ Θεό.

Τὰ πλήθη ἀραιώνουνται,
Μὲ σέβας τραβιοῦνται,
Ἐστοῦ Κώμη ἀνεβαίνει
Ὁ γέρω παπᾶς,
Βαροῦνε τὰ ὄργανα,
Φωναῖς ἀγροικιοῦνται:
«Ὦ κόρη, προβαίνει
Ὁ νιὸς π' ἀγαπᾶς!»

Τ' ἀσκέρια ἀνυπόμονα
Ἐστὴ θύρα προσμένουν,
Ὀ! θόλοι ἀντηχοῦνε
Κι' αὐξαίνει ἡ χαρά.
Πατήματα ἀκούονται,
Σιγὰ κατεβαίνουν,
Τὰ μάτια ζητοῦνε
Τὸ νιὸ καὶ τὴ νιά.

Σηκώνουν τὸ μέτωπο,
Πυκνώνουνται, τρέχουν,
Τὰ σώματα σμίγουν
Ἐστὴ θύρα νὰ ἰδοῦν.
Τ' ἀχνά τους τὰ πρόσωπα
Μὲ δάκρυα τὰ βρέχουν,
Τοὺς νιοὺς δὲν ξανοίγουν
Δύο κάσαις θωροῦν.

Στεφανος Μαρτζωκης

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Ἐπὶ τῇ ἑπτακοσιετηρίδι τοῦ Ἄστεως τοῦ Λονδίνου ἥτις θέλει ἑορτασθῇ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς βρεττανικῆς μεγαλοπόλεως ἐψήφισεν ἀμοιβὴν 1000 λιρῶν στερλινῶν εἰς τὴν ἀρίστην περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἄστεως συγγραφήν.

— Τὴν 18 προσεχοῦς νοεμβρίου θὰ πανηγυρισθῇ ἐν Πετρουπόλει τὸ ἰωβιλαῖον τοῦ Ῥουβινσταΐν ἐπὶ τῇ συμπληρώσει πεντηκονταετηρίδος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ μουσικοῦ σταδίου του. Ὁ διάσημος μουσικὸς ἐγεννήθη τῷ 1830, ὥστε ἤρχισε τὸ στάδιόν του μόλις ἐννεαετής.

—Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Παστὲρ ὑποβληθεῖσαν ἔκθεσιν πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν οἱ ὑποβληθέντες εἰς τὴν ἐκ λύσσης θεραπείαν ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ αὐτοῦ θεραπευτηρίῳ ἀπὸ 1 μαΐου 1888 μέχρι 1 μαΐου 1889 ἀνῆλθον εἰς 1673 ἐκ τούτων δὲ ἀπέθανον μόνον τρεῖς.

— Κατὰ τὰς γερμανικὰς ἐφημερίδας αἱ περὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν σπουδαὶ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας βαίνουσιν ἄριστα. Ἡ μέλλουσα σύζυγος τοῦ ἕλληνος διαδόχου ἀσχολεῖται μετὰ περισσῆς προκοπῆς περὶ τὴν ἐκμάθησιν τῆς γλώσσης τῆς μελλούσης πατρίδος της, ἐλπίζει δὲ ὅτι μέχρι τοῦ προσεχοῦς ὀκτωβρίου θὰ εἶνε τόσον κάτοχος αὐτῆς ὥστε ἐλευθέρως θὰ συνεννοῆται κατὰ τὴν εἰς Ἀθήνας ἄφιξίν της. Περὶ τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς ἀσχολοῦνται ἐκτὸς τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας καὶ αἱ ἀδελφαί αὐτῆς Βικτωρία καὶ Μαργαρίτα, αἵτινες μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν θὰ κατέλθωσιν εἰς Ἑλλάδα κατὰ τοὺς γάμους τῆς ἀδελφῆς των. Διὰ τὰς καταπληκτικὰς προόδους τῆς μελλούσης νύμφης του ἐξέφρασεν αὐτῇ θερμὰ συγχαρητήρια κατὰ τὴν τελευταίαν μετ' αὐτῆς ἐν Γερμανίᾳ συνάντησιν ὁ βασιλεὺς Γεώργιος.

— Κατά τινα γαμήλιον ἑορτὴν ἐν χωρίῳ παρὰ τὸ Νανσὺ, μετὰ τὸ συμπόσιον τῶν γάμων δεκαοκτὼ ἐκ τῶν κεκλημένων ἠσθένησαν αἰφνιδίως, δύο δὲ τούτων ἀπέθανον. Ἐγεννήθη ὑπόνοια ὅτι δηλητήριον εἶχεν ἀναμιχθῇ εἴς τι ἐκ τῶν ἐδεσμάτων, ἐξηκριβώθη δὲ διὰ τῆς γενομένης ἐρεύνης ὅτι ἀληθῶς τὸ ἐκ βανίλλης παγωτὸν ἦτο δηλητηριασμένον. Ὡς ἔνοχος τοῦ φοβεροῦ ἐγκλήματος συνελήφθη ὁ πατὴρ τῆς νύμφης, ὅστις εἶχεν ἀρνηθῇ νὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ εἰς τὸ ρηθὲν συνοικέσιον. Ἡ νύμφη δὲν ἔφαγε παγωτὸν καὶ ἔμεινεν ὑγιής, ἀλλ' ὁ γαμβρὸς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ εἶνε ἐκ τῶν δεκαοκτὼ προσθληθέντων οἱ ἀποθανόντες.

— Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν προκαταρκτικῶν ἐργασιῶν ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων μέχρι τῆς σήμερον συνέβησαν εἰς ἐργάτας 3100 δυστυχήματα, ὧν τεσσαράκοντα θανατηφόρα.

— Γυνὴ θηριώδης ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐθανάτωσε τὸν σύζυγόν της καὶ τὰ δύο τέκνα της διὰ δηλητηρίου ἵνα λάβῃ τὸ ποσὸν 399 δολλαρίων ἀντὶ τοῦ ὁποίου ἦτον ἠσφαλισμένη ἡ ζωὴ αὐτῶν ὑπό τινος ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας.

— Ἰταλικὴ ἐφημερὶς ἀναγράφει τὴν εἴδησιν ὅτι ὁ διάσημος ἠθοποιὸς Ἐρνέστος Ῥόσσης, ὃν ἐφιλοξένησαν αἱ Ἀθῆναι κατὰ τὸ ἔαρ, προσεκλήθη νὰ ἐπανέλθῃ ἐνταῦθα κατὰ τὸ ῥθινόπωρον ὑπὸ τοῦ βασιλέως Γεωργίου, ὅπως παραστήσῃ τὸν Οἰδίποδα καὶ τὴν Ἀντιγόνην τοῦ Σοφοκλέους κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν γάμων τοῦ διαδόχου.

— Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ῥώμης ἱδρύεται Μουσεῖον τοῦ Ἰορδάνου Βρούνου. Τὸ Μουσεῖον τοῦτο θὰ περιλάβῃ παντοειδῆ ἀντικείμενα ἀναγόμενα εἰς τὸν βίον τοῦ μεγάλου ἰταλοῦ φιλοσόφου.

— Εἰς τῶν μᾶλλον δεδηλωμένων ἐχθρῶν τῶν γυναικῶν ὁ διάσημος γάλλος ζωγράφος Μεσσονιὲ ἠρ-

ραδωνίσθη ἐσχάτως μετά τινος εὐμορφοτάτης ξανθῆς, τῆς δεσποινίδος Βεζανσόν. Ὁ γαμβρὸς ἔχει ἡλικίαν τριπλασίαν τῆς νύμφης καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχει καιρὸν νὰ χάνῃ, ὡς αὐτὸς ὁ ἴδιος λέγει, τελεῖ τοὺς γάμους του ἐντὸς τοῦ παρόντος μηνός.

—Ἀπίστευτον καὶ ὅμως πιστευτόν: Τὰ ἀμερικανικὰ δικαστήρια καλοῦνται ν' ἀποφανθῶσιν ἂν ἔχῃ κῦρος νομικὸς γάμος τελεσθεὶς ἐπὶ σκηνῆς θεάτρου κατὰ τὴν παράστασιν δράματος!

— Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ἔκθεσιν ἐκ τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν ἠξιώθη βραβείου β' τάξεως ὁ ζωγράφος κ. Θ. Ράλλης καὶ γ' τάξεως ἡ φιλότεχνος ζωγράφος Κυρία Ζαμπακοῦ Κασσαβέτη καὶ ὁ γλύπτης κ. Μπονάνος.

— Κατὰ τινα στατιστικὴν σημείωσιν ἀπέθανον ἐν Γαλλίᾳ ἐκ φθίσεως εἰς διάστημα 80 ἐτῶν ὀκτὼ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ἤτοι τετράκις πλείονες τῶν ἐν πολέμοις ἀπολεσθέντων, εἰκοσαπλάσιοι δὲ τῶν ὑπὸ τῆς χολέρας θανατωθέντων.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ σεπτέμβριον συνέρχεται ἐν Παρισίοις, πλὴν τῶν ἄλλων συνεδρίων, καὶ συνέδριον τῶν πνευματιστῶν.

—Τελευταῖος νεωτερισμὸς εἰς τὰ ὅπλα εἶνε ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὡς ἐκπυρσοκροτικοῦ μέσου. Ἐφευρέθη ἤδη μηχάνημα παρέχον ἀσφαλῶς 25 χιλιάδας ἐκπυρσοκροτικῶν σπινθήρων. Ὁ νεωτερισμὸς οὗτος παρέχει πολλὰ ὠφελήματα φαίνεται προωρισμένος νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁριστικῶς ἐν προσεχεῖ μέλλοντι.

— Κατὰ τὴν ἄρτι γενομένην ἐν Παρισίοις ἐκποίησιν τῆς περιφήμου καλλιτεχνικῆς συλλογῆς Σεκρετάν, ἠγοράσθη μία εἰκὼν ὁ Ἑσπερινὸς τοῦ γάλλου ζωγράφου Μιλλὲ ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀντὶ 553,000 φράγκων. Ἡ ὑπέρογκος αὕτη ὑπερτίμησις προῆλθε, διότι ἐπλειοδότει πεισματωδῶς ὅπως ἀποκτήσῃ τὴν θαυμασίαν εἰκόνα ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ μουσείου τῆς Ν. Ὑόρκης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΔΕΣΜΑΤΩΝ

Εἰς συμπόσιόν τι παρατεθὲν τὴν 24 παρελθόντος μηνὸς ἐν τῇ περιωνύμῳ σχολῇ τῆς Μαγδαληνῆς ἐν Ὀξφόρδῃ ὁ κατάλογος τῶν ἐδεσμάτων καλλιτεχνικώτατος ἐξετυπώθη καὶ διενεμήθη εἰς τοὺς κεκλημένους μετ' ἑλληνικῆς μεταφράσεως. Διὰ τὸ παράδοξον τοῦ πράγματος ἀνατυποῦμεν ἀπαραλλάκτως τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα τῶν φαγητῶν ἀμφιβάλλοντες ἂν πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν θὰ ἐννοήσωσι ταῦτα:

Ἔτνος διαφανὲς Βρουνοίσιον.

Ἔπειτα δὲ

Ὄψα Ταρταρικὰ πεπεμμένα ἐνασπικῶς τε καὶ τεμαχὶ σὺν φυλλάδι κραθέντα. Καρκινόστρακα. Ἐξασπιγμένος ἰχθὺς πλατύς τις. Ἐγχέλεις ἐνασπικαί.

Θρίδαξ καθ' αὑτήν. Καρίδες σὺν θρίδακι. Ἀλεκτρυαίναι κατακεκερματισμέναι ὠπτημέναι τε καὶ βεβηχαμελμέναι, ἐνασπικιστί τε. Ὀπτὸν ἄρνειον κρέας. Νησσάρια, καὶ ταῦτα ὀπτά. Σὺν θυώμασιν μόσχοι. Βόες θρίοισιν ἐμπεπλησμένοι. Ταῶνες ὀπτηθέντες. Ἐν πίσοις τόμοι ἀρνῶν. Τομάτοις ἀμνὸς ἐγκεκραμμένος.

Ἀλεκτρυαίναι σὺν θυώμασιν. Βοῶν γλῶτται. Πελειῶν ὀρτύγων τε πυραμίς. Ἀσπιχθὲν ἧπαρ χηνός. Ἰταλῶν τρόπον πομπινίδες. Μόσχος, δὶς ἐξασπιγμένος. Ἄρτος σὺν ᾠοῖς, τριχιδίοις, ὀριγάνῳ.

Κωδωνοτύμβων Τευτόνων τε ἐελλίδες. Ἐελλίδες κατ' οἶνον ἀγαθοῦ δαίμονος. Μήλων Μακεδόνων κρᾶσις. Ἡδυνθὲν γάλα πισταχίοις, λιμῶσιν, ἀνάναις. Μέριγξ. Λευκοτράγημα. Γαλλικὸν φύραμά τι, διττῶς. Πλακοῦντες, ὥσπερ ἐν Νεαπόλει. Μήλοις πλακοῦντες περσικοῖς ἡδυσμένοι.

Ἐν τῷ παρόντι τερπνόν. Ἐσόμενον κακόν. Πλακοῦς μεθυσθείς. Βασιλίδων διακόνοι. Τραγήματα ἀρτηθέντα. Μωϋσέως τρόπον.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ἀπόδειξις ὅτι γηράσκει τις: Ὅταν αὐξάνωσιν αἱ ἀναμνήσεις καὶ ἐλαττοῦνται αἱ ἐλπίδες.

*

Λέγουσιν ἐνίοτε φιλάργυρον, ἐκεῖνον ὅστις ἐξοδεύει τὰ χρήματά του ὅπως τοῦ ἀρέσκει καὶ σπάταλον ἐκεῖνον ὅστις τὰ ἐξοδεύει ὅπως ἀρέσκει εἰς τοὺς ἄλλους.

*

Λέγουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ τοὺς παρηγορήσουν «ὅλα παρέρχονται ὅλα ἀλλάζουν»—ἐνῷ οἱ περισσότεροι ἀκριβῶς διὰ τοῦτο θλίβονται, διότι ὅλα παρέρχονται καὶ ὅλα ἀλλάζουν.

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Φιλοφρόνημα.

Ἡ Κυρία. Πρὸ ὀλίγου εἶδα κάποιον πρόσωπον προσφιλέστατόν σας.

Ὁ Κύριος. Φαίνεται ὅτι θὰ ἐκυτάξατε εἰς τὸν καθρέπτην.

Εἰς ἐνθύμησιν.

Χῆρος τρώγων ἐν Ξενοδοχείῳ:

— Παιδί, φέρε μου μία σούπα, ἀλλὰ νὰ εἶνε πολὺ ἁρμυρὴ — θέλω νὰ θυμηθῶ σήμερα τὴν μακαρίτισσα τὴν γυναῖκά μου.

Τηλεγραφικαὶ τρυφερότητες.

Νεόνυμφος ποιητὴς ἀναγκασθεὶς νὰ ταξειδεύσῃ δι' ἐπείγουσαν ὑπόθεσιν τηλεγραφεῖ πρὸς τὴν σύζυγόν του:

Ἄχ ἂν γυρίζω ἐδῶ κ' ἐκεῖ,
Μὰ ἡ ψυχή μου κοντά σου μένει·
Σὺ μὲ θυμᾶσαι 'λίγο, κακή;
Πές μου!—Ἀπάντησις πληρωμένη.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Κατασκευὴ μικροσκοπίου.

Λαμβάνετε φύλλον λευκοσιδήρου ἢ ψευδαργύρου καὶ τρυπᾶτε αὐτὸ δι' ὀξέως καρφίου. Ἐπὶ τῆς ὀπῆς ἀφίνετε νὰ σταλάξῃ σταγὼν διαυγοῦς ὕδατος καὶ προσηλοῦτε ἐπ' αὐτῆς τὸν ὀφθαλμόν. Ἔχετε οὕτω μικροσκόπιον οἰκονομικώτατον μεγεθύνουν τὰ ἀντικείμενα ὡς ὁ ἄριστος κρυστάλλινος φακός.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1889 — 1781.